

1/1 издато 12 у 1932

1112

69

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У НОВОМ САДУ

ГОД. V „Гласник“ излази као месечник Годишња претплата 100 дин. Поједини број 10— динара.	НОВИ САД ЈАН.-ФЕБ.-МАРТ 1932	БРОЈ 1, 2 и 3 За чланове Адвокатске Коморе је претплата урачуната у чланарину.
--	---------------------------------	---

Др. ЈОВАН САВКОВИЋ

ЈОШ НЕКЕ УСТАНОВЕ НОВОГА ГРАЂАНСКОГ ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА

Међупредлог да се нешто утврди. § 331. Тужилац може, без пристанка тужениковога, све до закључења усмене расправе, на основу које ће се донети пресуда, ставити предлог да се, било пресудом по тужби донесеном, било међупресудом, утврди неки у току парнице оспорени правни одношај или право, од чијега постојања или непостојања зависи сасвим или од чести одлука о тужбеном тражењу. — Такав предлог није допуштен ако се о предмету оваквог предлога може расправљати само по посебноме поступку који је искључиво прописан за предмете те врсте, или ако се томе противе прописи о стварној надлежности судова. — Како се у току усмене расправе може испоставити да није споран само тужбени захтев него и сам правни одношај или право на коме се тужбени захтев оснива, биће суд, у таким случајевима, принуђен, да уђе у испитивање постојања или непостојања основаности и самога правнога одношаја или права. У парници на пр., у којој тужилац тражи да му туженик изда неку ствар, туженик може оспоравати и само право власништва тужиоцево. У томе случају може тужилац ставити предлог да се његово право власништва утврди, односно туженик предлог да ствар не чини власништво тужиоцево. Како у см. § 501 суд није властан да иде преко тужбенога захтева и да тужиоцу досуђује нешто што он сам није тражио, суд ће у

диспозитиву пресуде моћи одлучивати само о тужбеном захтеву, док ће о правном одношају или праву који чине основ тужбенога захтева, моћи заузети стајалиште само у образложењу пресуде, које не постаје правоснажним. Услед тога ће странка која са таким стајалиштем суда није задовољна, моћи о правном одношају или праву покренути засебну парницу, а моћи ће покренути парницу свагда кадгод из истога правнога одношаја буде имала да остварује какав захтев, јер се сва дотадашња стајалишта суда изражена о правном одношају у разлозима пресуде неће моћи сматрати пресуђеном ствари (*res judicata*). Да би се, међутим, једном за свагда спречиле парнице о спорном правном одношају или праву, дао је законодавац у § 331 тужиоцу, а у § 354 туженоме, могућност да могу тражити да суд правни одношај утврди, одлуком која може задобити и правоснажност. То странке могу постићи или тужбом ради установљења у смислу § 323, позитивном или негативном, или међупредлогом у см. § 331 односно § 354, о коме ће суд решити или у пресуди или у см. § 489 у међупресуди. Споредни умешач није властан да ставља међупредлог за утврђивање, јер споредни умешач не може располагати са правима странке, док таки предлог садржи баш располагање о правима, јер се одлуком суда којом о међупредлогу одлучује прејудицира о будућим правима странака.

За стављање међупредлога да се нешто утврди нису потребни сви предуслови који су потребни за покретање тужбе ради установљења у см. § 323, нарочито није потребно да странка учини вероватним правни интерес који има да се што пре судском одлуком утврди правни одношај или истинитост исправе. Да се може ставити међупредлог у см. § 331 потребно је: 1) да су правни одношај или право у току парнице оспорени, било да је на њима тужилац заснивао тужбу или туженик приговоре, било да се на њих позивао тужилац да би обескрепио приговоре туженога, док се у см. § 331 не може тражити установљење чињеница, нити установљење истинитости или неистинитости исправе. Предлогу ради установљења у см. § 331 има места ако је правни одношај оспорен од странке која је предлог ставила, као и онда ако је оспорен од противне странке. 2) Правни одношај или право чије се установљење тражи, морају бити такви да решењу спора у целини или делимично прејудицирају, т. ј. да је без њиховога претходног установљења о тужбеном захтеву, односно противзахтеву, немогуће одлучивати. Ипак правни

одношај или право чије се установљење тражи не смеју бити идентични са тужбеним захтевом, односно захтевом туженога, јер у том случају не би постојала потреба да се правни одношај посебно установљује, пошто би решењем о тужбеном, односно противтужбеном захтеву, било решено и о самом правном одношају. Тако на пр. у аустријској јудикатури није допуштено стављање предлога да се установи да је тужбени захтев застарио; да постоји право тужиочево на легат у парници у којој је тражено издавање самога легата; у парници у којој се тражи повратак у зајам дате своте, да зајам одиста постоји, јер се право тужиочево исцрпљује у самом захтеву ради повратка у зајам дате своте. Не мора се радити о правном одношају баш између самих парничних странака, него се може радити и о правном одношају или праву између парничних странака и трећих лица. У парници коју је веровник покренуо против јемца, може на пр. бити стављен предлог ради установљења да постоји главни дуг, но така одлука ствара правоснажност само између парничних странака, но не између парничних странака и главнога дужника. Ако се тужба, међутим, одбије из сасвим других разлога, који не стоје у вези са правним одношајем или правом чије се установљење тражи, онда ће предлог ради установљења бити сувишан, те се као такав, односно као недопуштењ, има одбити. 3) Потребно је да је суд код кога је парница у току стварно надлежан и, за пресуђивање међупредлога, иначе се овај не може ставити. Услед тога мора странка која међупредлог ставља навести одмах и податке о стварној надлежности суда. Не може се стављати предлог ни ради установљења правнога одношаја или права, о којима се не може одлучивати пред редовним судовима. Месно надлежан је за решавање о међупредлогу, међутим, увек суд код кога тече парница о главном предмету. 4) Не може се ставити с успехом предлог да се нешто утврди, ако се о предмету предлога може расправљати само по посебном поступку који је прописан за такве предмете. У аустријској је јудикатури допуштено стављање међупредлога у багателном поступку и онда ако вредност правнога одношаја или права прелази максималну границу за багателне предмете (код нас 500 дин.), у коме се случају о међупредлогу расправља по поступку према вредности коју је странка означила, те се онда и правни лекови улажу засебно. Код окружнога ће суда судија појединац расправљати о међупредлогу и онда, ако вредност прав-

нога одношаја или права прелази 30.000 динара, јер се предлог ради установљења ставља у току расправе, а у см. 2 зач. § 6, остаје судија појединац надлежан за суђење и онда, ако се тужбено потраживање, пошто отпочне усмена расправа, прошири и преко износа од 30.000 динара.

Ако туженик тражи установљење правнога одношаја или права не међупредлогом него противтужбом, у см. § 323, мораће суд услед противтужбе, као и услед тужбе, истицати прво рочиште, упутити тужитеља да да одговор на тужбу, истицати усмену расправу, док се предлог ради установљења ставља у току парнице, као и сваки други предлог. Док расправу о противтужби не спречава околност што у главној ствари до мериторне одлуке, из ма каквога разлога, није дошло, о предлогу да се нешто утврди не може суд решавати мериторно ако у парници до мериторне одлуке није дошло. Док се противтужба ради установљења може повући само у границама § 332, као и свака друга тужба, може се међупредлог повући у свако доба и без пристанка противника. Противник, међутим, може, иако је друга странка предлог повукла, и сам ставити предлог ради утврђивања. Поступак се, међутим, не може прекидати у ту сврху да би се код надлежнога суда покренула тужба ради установљења. Ако се предлог ради утврђивања одбије, јер није било законскога услова да се он стави (суд није био стварно надлежан), решава суд у томе случају закључком. Закључак се може напастаи утоком у см. § 608 и он се, ако га суд одбије јер није било законских претпоставака да се стави, уноси у одлуку о главној ствари, било да се о међупредлогу расправљало одвојено, било да се расправљало у вези са главном ствари, док није потребно доносити посебан закључак да међупредлогу има места. Ако је о предлогу расправљано одвојено, па се он уважи, онда ће се о њему решити у међупресуди, а о главном ће се предмету расправа наставити, иначе се о међупредлогу решава у пресуди донесеној у главном предмету. Међупредлог у см. § 331 може се ставити само у првостепеном поступку, а нити у поступку код-призивнога нити код ревизионога суда (§§ 331, 576). Поступак је гледе предлога да се нешто утврди у току од тренутка када га странка на усменој расправи стави, и њиме се застара прекида као и самом предајом тужбе. Поступак гледе предлога престаје тећи чим је о њему правоснажно решено, или чим је предлог повучен или одбијен (суд није био стварно надлежан; суд нађе да

предлог није за спор прејудицијелан; ако се о предлогу може расправљати само по посебном поступку).

Противтужба. Једно од средстава одбране туженога јесте и противтужба. Иако самостална тужба, она према редовној, непосредној тужби, има и своје нарочите одлике. Противтужба се предаје код суда код којегаче тече главна парница, и то и онда ако суд главне парнице у см. прописа о општој месној надлежности (§ 61—62) и не би био надлежан да о противтужби расправља. Није од важности за месну надлежност противтужбе да ли је главна тужба основана на прописима о општој месној надлежности, на уговореној надлежности или на надлежности по пристанку противника. Ипак ненадлежност суда не може бити таква која не може бити уклоњена ни изричитим споразумом странака. Не може предмет противтужбе бити такав да не спада уопште у делокруг судова, или бар не редовних судова. Не могу се противтужбом мењати прописи о делокругу судова, те код окружнога суда утуживати предмети који спадају у делокруг среских судова, нити код среских судова предмети који спадају у искључиви делокруг окружних судова. Странкама је, међутим, слободно уговарати да тужени противтужбу крене код срескога суда, иако би она, с обзиром на вредност спора, спадала у делокруг окружнога суда. Ако туженик, међутим, хоће да своје потраживање, које не прелази 12.000 дин., према тужбеном захтеву урачуна код окружнога суда, он то може учинити само путем приговора а не и путем противтужбе. — Противтужба се може дићи и онда ако се о њој има расправљати по поступку различитом од онога који је прописан за тужбу, те за противтужбу, према томе, не вреди пропис § 331 зач. 2, који вреди за међупредлог да се нешто утврди, јер се о противтужби може расправљати одвојено и независно од тужбе. Надлежност суда за тужбу траје за противтужбу само дотле док расправа о тужби код првостепенога суда није завршена.

Противтужба се може дићи само: 1) ако је захтев противтужбе у правној или стварној вези са тужбеним захтевом, или се ти захтеви могу пребити, у ком случају није потребно да захтеви буду у вези; 2) ако се противтужбом тражи утврђење некога правног одношаја или права, које је у току парнице постало спорно а од чијега постојања или непостојања сасвим или од чести зависи одлука о тужбеном тражењу. Ни противтужбом се, према томе, као ни међупредлогом да се

нешто утврди, не може тражити установљење чињеница, нити установљење истинитости или неистинитости исправа. И у противтужби се могу тужбени захтеви кумулирати, у границама које постављају прописи о делокругу судова. — Противтужбу може дићи тужени, али не и његов споредни умешач, јер се и противтужбом чини расположење о самом праву и захтеву странке, којима споредни умешач не може располагати. Адвокату издано пуномоћје овлашћује га да у см. § 132 може дићи и противтужбу, а тужиочев правозаступник да може противтужбу примити и без нарочите пуномоћи. Тужилац није властан (§ 159 т. 4) тражити као противтужени обезбеђење парничних трошкова, иако је подносилац противтужбе иностранац. Код противтужбе парница почиње тећи од тренутка када је противтужба противнику уручена, као и код редовне тужбе, тако да код противтужбе не вреди пропис § 327 зач. 2 (ако која странка изнесе какав захтев тек у току парнице, парница у погледу тога захтева почиње постојати од онога часа кад је тај захтев изнесен на усменој расправи). — Суд тужбе остаје за противтужбу месно надлежан и онда ако је тужба пре или после уручења противтужбе тужиоцу повучена, или ако би о тужби било одлучено пре свршетка расправе о противтужби, док расправа о међупредлогу да се нешто утврди отпада чим о тужби буде из ма каквог разлога коначно одлучено (што је на пр. приговору ради спречавања парнице дато места; што је тужба повучена; што се тужилац тужбенога захтева одрекао итд.).

О противтужби се има расправљати по свима прописима који важе и за тужбу: услед ње се мора истаћи прво рочиште, поднети одговор на тужбу итд. Редовно ће о противтужби расправљати исто веће, односно судија појединац, који воде расправу и о тужби, но расправа се тужбе и противтужбе може у см. § 251 спојити, односно спајање из разлога целисходности укинути и поново обе посебно расправљати, док се о међупредлогу у см. § 331 мора увек расправљати у вези са тужбом. У см. § 487 зач. 2, може се о захтеву противтужбе донети делимична пресуда, ако је само противтужбени захтев дозreo за одлуку. Но док се код противтражења које се стваља у виду приговора може о тужбеном захтеву, уколико је овај зрео за одлуку, одлучити само у случају ако оба захтева не стоје један са другим у правној вези, може се о тужби или противтужби одлучити делимичном пресудом и онда ако оба захтева стоје један са другим не само у чиње-

ничној него и у правној вези. Док се противтужбом може остваривати и захтев који тужбени захтев по своти, односно вредности, превазилази (уколико је суд стварно надлежан), који у целини може задобити и правоснажност, одлука суда о противтражбини коју тужени стави у циљу пребијања, постаје привоснажном само до износа до којег се има пребити (§ 507 зач. 1). О противтужби налазе се прописи у грађ. п. п. у §§ 94, 328, 487, 507, 159 и 132.

Повлачење тужбе. § 332. Тужба се може повући, без тужениковог пристанка, до почетка првог рочишта, а ако туженик на ово рочиште не дође, може се тужба повући и на првом рочишту. — Кад се тужилац у исто време одрече тужбенога захтева, може и без тужениковога пристанка повући тужбу до закључења усмене спорне расправе. — Тужба се повлачи поднеском, који ће суд доставити туженику, или изјавом датом на усменој расправи. Достављање поднеска наређује претседник без претходног закључка већа. — Повлачење тужбе има ту последицу да се сматра као да тужба није ни поднесена и да тужилац има накнадити туженику све парничне трошкове, који туженику нису већ правоснажно наложени. — Кад се тужба повуче, одлучује се о предлогу накнаде трошкова закључком. Кад о том предлогу одлучује веће, одмеравање износа трошкова може се поверити једноме члану већа. — Повучена се тужба може изнова поднети, ако се тужилац пригодно повлачења није одрекао тужбенога захтева. — § 333 Правне последице означене у § 332 наступају и онда, кад се према прописима овога закона тужба има сматрати повученом. — Тужилац може расправу о тужби спречити тиме што ће тужбу повући, што значи да не жели да се о тужби расправља и доноси одлука. Услед повлачења тужбе има се сматрати као да тужба није ни поднесена и тужилац је дужан накнадити туженом трошкове које му је проузроковао. Тужилац је властан да тужбу, после повлачења, поново поднесе. Ако се тужилац, међутим, одрекао и самога тужбенога захтева (уколико се овога без пристанка туженикова у см. прописа грађ. права могао једнострано одрећи), онда ће суд, на предлог туженога, морати у см. § 490 донети пресуду на основу одрицања и тужбу одбити. Тужени ће пак, уколико би тужилац тужбу поново поднео, моћи са успехом ставити приговор пресуђене ствари (*res judicata*). Ако се тужилац одрече тужбенога

захтева, али тужбу не повуче, а туженик не тражи да се донесе пресуда на основу одрицања, онда таква изјава тужиочева може имати евентуално само материјално-правнога али не и процесуално-правнога дејства. Одрицање тужбенога захтева може се дати у свима стадијима поступка, па чак и после правоснажнога окончања парнице. — Тужба се може повући у целини или делимично, али и у том случају — уколико се тужилац у исто време не одрече и тужбенога захтева — само у границама § 333. — Од више супарничара може тужбу повући и један супарничар, а исто се тако тужба може повући и само према једноме од више туженика — супарничара. — То важи и за супарничаре из § 115.

Тужилац може тужбу повући са пристанком туженога све док код првостепенога суда није у спору донесена одлука, а без пристанка туженога док се тужени није упустио у парницу: у поступку код окружнога суда до почетка првога рочишта, а у поступку пред среским судом до почетка рочишта које је услед тужбе истакнуто. Ако туженик са првога рочишта изостане, може тужилац повући тужбу и на првом рочишту. Ако поступак мирује услед тога што странке на прво рочиште нису приступиле, или су приступиле али нису расправљале, онда се рочиште истакнуто у сврху наставка поступка има сматрати опет првим рочиштем, те је тужилац властан да, без пристанка туженога, тужбу повуче и пре почетка овога рочишта. У меничним и чековним предметима, у мандатном поступку, као и у поступку због отказа који потичу из порабних уговора, може тужилац без пристанка туженикова повући тужбу све дотле док туженик није дао приговоре. Ако се тужилац у исто време одрече и тужбенога захтева, онда то може учинити до закључка усмене расправе. Ако туженик приговоре није дао, онда се тужба може повући све до правоснажности платнога налога, односно отказа, док се после њихове правоснажности не може повући ни са пристанком туженога. Ако се тужилац одрекао и самога тужбенога захтева, може то учинити, без пристанка туженога, до закључења усмене расправе, док туженик може противзахтев, стављен у облику приговора или међупредлога у см. § 331; повући у свако доба и без пристанка тужиочева. Постоји стајалиште у теорији и пракси, да се тужба може повући само дотле док првостепена пресуда није пала, док да се после пресуде може повући само правни лек, пошто би у противном случају било припуштено вољи странака да у јед-

ном и истом предмету издејствују више пресуда. Закон, међутим, прописује (§ 512), да је суд за своју пресуду везан чим је она објављена, односно чим је предата судској писарници на отправак, а прописује и то, да се околности да већ тече парница и да је ствар правоснажно пресуђена морају узети у обзир по званичној дужности. По другом, противном стајалишту, тужба се, са пристанком туженога, може повући и у призивном па и у ревизионом поступку. Туженик може на повлачење тужбе пристати и ћутке, тиме што се после повлачења тужбе баз икакве изјаве са расправе удаљи, или што прикључи трошковник о својим трошковима према тужиоцу. Ако туженик на повлачење тужбе које је уследило на првом рочишту не пристане, повлачење је без дејства те се поступак има наставити (уколико не буде из неких других разлога обустављен) и туженом наложити да да одговор на тужбу итд. Ако се тужилац на рочишту које је услед тога за усмену расправу истакнуто не појави, или не расправља, мораће суд, по предлогу туженога, донети у см. § 495 пресуду на основу пропуштања. Исто се тако расправа наставља, без обзира на повлачење тужбе, и у случају ако тужитељ тужбу повуче без пристанка туженикова после првога рочишта.

Тужба се на првом рочишту или на усменој расправи повлачи усмено и повлачење се, ако тужени на њега пристане, уноси у расправни записник, те претседник објављује да је поступак окончан. Ако се тужба повуче изван усмене расправе, повлачење се, у поступку пред окружним судом, има пријавити писмено, док се поступку пред среским судом може изјавити и усмено у записник. Изјава тужиочева дата ван суда да тужбу повлачи нема процесуалнога дејства. Кад тужилац тужбу повуче а пристанак тужеников за повлачење тужбе није потребан, или га је он већ дао, претседник већа, односно судија појединац који води расправу, издаће странкама писмено решење о томе да се даљи поступак обуставља, па ће обуставити и рочиште за расправу ако је оно заказано, а ако су обе странке присутне моћи ће овај закључак странкама и објавити.

Ако тужилац тужбу повуче, може тужени поднети трошковник и тражити да му се на терет тужиоца досуде трошкови. О томе, ако је предлог стављен на усменој расправи, одлучује веће, али се одмеравање износа трошкова може поверити и једноме члану већа (§ 332 зач. 5). За установљење трошкова туженикових није меродавно да ли је тужба била осно-

вана или није, него које је парничне радње туженик ради целисходнога остваривања одбране морао извршити. Ако тужилац тужбу снизи на парничне трошкове, то још не мора значити да је и тужбу повукао, него ће суд морати испитивати да ли је тужбени захтев у време подношења тужбе био основан или није. Ако је туженик тужбени износ, иако је он био већ раније платив, исплатио тек на дан предаје тужбе, та ће се околност морати узети у обзир у корист тужиоца и решити о трошковима у см. § 143. Ако тужилац тврди да се са тужеником у погледу трошкова нагодио, суд ће ову наводну нагоду морати установити и према томе установити трошкове, док така нагода не може бити предмет посебне парнице. На основу вансудске нагоде, да ће тужилац тужбу повући а туженик му платити трошкове, не може се туженик осудити на платеж трошкова, јер за то нема у закону подлоге, него би странке да би нагода имала дејства и у погледу трошкова морале нагоду пред судом склопити. Странке се могу правоваљано споразумети да тужилац тужбу повуче, на што се туженик може с успехом позивати, услед чега ће суд на захтев туженика морати тужбу одбити и тужиоца осудити да плати трошкове. Тужилац ће, ако тужбу повуче, морати накнадити трошкове и споредном умешачу. Постоји стајалиште у теорији и пракси, да се тужилац у меничним предметима има обвезати да накнади трошкове у року од 3 дана, јер да се пропис § 649 односи како на туженика тако и на тужиоца, док по противном мишљењу за тужиоца вреди редовни рок од 15 дана.

Када тужилац тужбу повуче има се сматрати као да ју није ни предао, те услед повлачења престају све последице предаје тужбе, како процесуално-правне тако и материјално-правне. Пошто је тужба повучена странке не могу више стављати предлог да се нешто утврди, нити може туженик дићи противтужбу. Повлачењем тужбе постаје приговор тужеников, стављен ради пребијања његовога противтражења, а и споредно умешање у парницу, беспредметно. Исто тако и приговор да већ тече парница, стављен у неком другом спору, док поступак кренут услед противтужбе и даље тече. Тужилац може, уколико се није одрекао и самога тужбенога захтева, предати тужбу поново, услед чега се поступак мора поново ставити у ток. Процесуалнога дејства има одрицање тужбенога захтева само у том случају, ако је по предлогу туженика тужбено тражење пресудом на основу одрицања

одбијено. Повлачењем тужбе губи дејство и прекид застаре и доселости и то унатраг са даном предаје тужбе. Последице повлачења тужбе наступају и у случају § 161, где се тужба има сматрати повученом. (Тужилац има у одређеном року дати обезбеђење парничних трошкова. У писменом отпрамку закључка суд саопштава тужиоцу, да ће се, ако безуспешно протече рок за давање обезбеђења, по предлогу туженикову, изрећи да је тужба повучена). Против другостепенога закључка донесенога у питању парничних трошкова, рекурс је у см. § 622 искључен, па је искључен и у питању трошкова досуђених услед повлачења тужбе и одрицања тужбенога захтева.

Прво рочиште. § 325. Претседник већа којему је правна ствар упућена, одредиће на основу тужбе рочиште за усмену расправу (§ 334). — Али ако он мисли да тужба није допуштена због ненадлежности суда, или због недостатка способности бити парничном странком, или због недостатка парничне способности, или због потребног законског заступања тужиоца или туженика, изнеће пред веће да одлучи: да ли ће се одредити рочиште, или ће се издати наредба по § 107, или ће се тужба одбацити. — § 326. Прво ће се рочиште тако одредити, да између доставе тужбе и рочишта буде отприлике рок од петнаест дана. При томе ће се пазити на време које је вероватно потребно за достављање. — Ако боравиште тужениково није познато, може се прво рочиште према приликама одредити и надуже, а у хитним случајевима, ако туженик борави у месту суда, или може за кратко време тамо стићи, и на краће време, а по потреби и тако, да између доставе и рочишта буде размак времена само за двадесет и четири сата. — § 334. Прво рочиште држи се пред претседником већа или пред чланом већа којему је то претседник наложио. — Прво је рочиште одређено зато да се покуша поравнање, да се пријаве приговори недопустивости редовнога правнога пута, или ненадлежности суда, да се пријави приговор да већтече парница, или да је ствар правоснажно пресуђена, као и да се прими изјава именованог претходника (ауктора). На првом се рочишту има осим тога изнети предлог да се парнични трошкови обезбеде. Даље може се на првом рочишту свршити спорна ствар пресудом на основу признања или одрицања, или због изостанка,

напослетку тужилац може предложити да му се одобри преиначење тужбе. — О предлогу да се обезбеде парнични трошкови или да се допусти преиначење тужбе, затим о предлогу стављеном од које странке на првом рочишту да се тужба одбаца зато што која странка нема способности да буде странка, или што није парнично способна, или што лице које приступа као заступник није зато овлаштено, има се одмах на првом рочишту расправљати и одлучити. Ова последња три питања као и ненадлежност суда која се не може уклонити изречним споразумом странака, могу се по службеној дужности на првом рочишту претрести и на основу тога донети закључак о обустави поступка. — Друго се ништа не може износити на првом рочишту. — § 335. Приговор ненадлежности суда мора се пријавити на првом рочишту. — Пошто се одржи прво рочиште, може се ненадлежност суда само утолико узети у обзир, уколико је у питању ненадлежност која се не може уклонити изречним споразумом странака. — Суд ће у свако доба по службеној дужности узимати у обзир да није допуштен редовни правни пут, да већ тече парница и да је ствар правоснажно пресуђена. — § 336. Ако се учесници (§ 124), на темељу изјаве коју је дао именовани претходник на првом рочишту сложе да парницу преузме претходник, онда ће судија одмах на првом рочишту закључком ослободити туженика на његов предлог од тужбе. — § 337. Ако се прво рочиште одгоди због околности која је спречила туженика да на време дође, или га је спречила да на том рочишту пријави приговоре и стави предлоге, који се имају изнети на првом рочишту, онда прописи о првом рочишту вреде и за одгођено рочиште. — Одгођено рочиште такође бива пред претседником већа или чланом већа, којему је то наложио претседник.

Закон прописује да се у поступку пред окружним судовима, ако тужба није у см. §§ 183, 184, враћена на правак, или није у см. § 325 одбачена, има обавезно одржати прво рочиште. Како се има и ко има одредити прво рочиште, прописују §§ 325, 326. И у поступку пред среским судовима се у см. § 536 може изузетно одредити прво рочиште, да би се предузеле парничне радње предвиђене у § 334, иначе се, по правилу, у поступку пред среским судовима већ прво ро-

чиште одређује као рочиште за расправљање о самој ствари.

Сврха првога рочишта је у првом реду та, да се већ на њему издвоје сви они спорови у којима услед признања или одрицања тужбенога захтева, услед повлачења тужбе, због изостанка једне или друге странке са првога рочишта, услед тога што једна од странака нема парничне способности, што се тужба има одбацити због ненадлежности која се не може уклонити ни изричним споразумом странака, неће ни доћи до усмене расправе. Ако би, међутим, до усмене расправе и требало да дође, већ се на првом рочишту има пречистити питање, да ли се тужени не позива на такве приговоре који не дирају истина у меритум предмета, али који искључују расправу у меритуму предмета или привремено (приговор о обезбеђењу парничних трошкова) или уопште (приговор да редован правни пут није допуштен, да је о истом тужбеном захтеву већ правомоћно пресуђено), или који искључују расправу пред судом код кога је тужба поднесена. — Предлог за обезбеђење парничних трошкова дужан је тужени ставити већ на првом рочишту, иначе губи право да то тражи (§ 160 зач. 1) На првом се рочишту има пријавити и приговор ненадлежности (§ 335 зач. 1) и то како месне тако и стварне, изузев ненадлежности која се не може уклонити ни изричним споразумом странака а која се има узети у обзир по службеној дужности у свима стадијима парнице. — Прво се рочиште држи пред претседником већа или пред чланом већа којему је то претседник наложио. Судија који води прво рочиште врши функције парничнога суда, те се на прво рочиште имају сходно применити прописи о вођењу расправе пред парничним судом и о одлукама које доноси парнични суд. Према томе је и расправа која се држи на првом рочишту у см. § 235 јавна. Заступање странака по адвокату на првом рочишту није ни релативно обавезно.

I. На првом се рочишту могу пријавити приговори да редован правни пут није допуштен, да суд није надлежан, да већ тече парница и да је ствар правоснажно пресуђена. Ти се приговори имају узети у записник, а одлуку о њима доноси веће, по претходној усменој расправи. Ако се спор расправља пред судијом појединцем, онда ће он донети и решење о приговорима. Ако претседник већа прво рочиште није обавио лично, имају му се списи, уколико се поступак наставља, одмах по окончању првога рочишта, подастрти, па ће он исходити одлуку већа о томе да ли ће се за расправу пријавље-

них приговора још пре него што је предат одговор на тужбу одредити одвојена расправа или не. Веће може одредити одвојену расправу и после предаје одговора на тужбу. Ако је не одреди ни онда, расправљаће се о приговорима на усменој расправи, одређеној у главној ствари, и то или у вези са главним предметом или одвојено. Како се напред поменути приговори имају узети у обзир по службеној дужности у свима стадијима парнице, имају се они узети у обзир и у призивном и у ревизионом поступку. Ове приговоре може тужени ставити и после првога рочишта, док ће суд у погледу сношења трошкова који услед тога настану, поступити евентуално по § 146.

II. На првом рочишту могу странке учинити и извесне изјаве. 1) Могу пријавити да су се поравнале, те ће суд на захтев странака поравнање узети у записник и оно ће тек тиме добити карактер судскога поравнања. 2) На првом се рочишту може именовати претходник. 3) Може се на првом рочишту тужба повући (уз истовремено одрицање тужбенога захтева или без тога), ако је туженик на рочиште приступио и на повлачење тужбе пристао или је са рочишта изостао. Ако туженик тражи накнаду трошкова, расправиће то питање одмах судија који води прво рочиште, те ће он о трошковима одмах и решити закључком. 4) На првом рочишту може тужилац пријавити да се целога или једнога дела тужбенога захтева одриче, што ће остати само тужиочева изјава ако туженик не тражи да се донесе и пресуда на основу одрицања, или ако судија, при делимичном одрицању тужитељеву, остави доношење пресуде за усмену расправу. Ако тужилац изјави да се тужбенога захтева одриче, али тужбу не повуче, туженик може тражити да се тужба пресудом одбије. Ако се одрицање уведе у записник а туженик не тражи пресуду на основу одрицања, онда одрицање има формално дејство повлачења тужбе на које је туженик пристао и туженик не може више тражити наставак поступка и пресуду на основу одрицања. Ако се тужилац одрекао само једнога дела тужбенога захтева, или једнога од више тужбених захтева који се остварују једном тужбом, туженик може тражити да се донесе делимична пресуда, али се о овом делимичном одрицању може решити и у коначној пресуди.

III. На првом рочишту могу странке ставити и извесне предлоге. 1) Туженик да суд донесе пресуду на основу тужиочева одрицања тужбенога захтева, а тужилац да се против

туженика донесе пресуда на основу признања тужбенога захтева, а обе странке да се донесе пресуда на основу изостанка. 2) Тужилац може ставити предлог да му се дозволи преиначење тужбе. 3) Туженик да тужилац обезбеди парничне трошкова. 4) Туженик може ставити предлог да се тужба одбаци због парничне неспособности тужиоачеве или његове, или што лице које се појавило у заступству тужиоачевом није заступање овлаштено. 5) Туженик може тражити да се тужба одбаци, јер да суд ни изричним споразумом странака не може за ту правну ствар постати надлежним. — У свима напред поменути случајевима доноси одлуку судија који води прво рочиште и то или у облику закључка или у облику пресуде. О предлогу да се донесе пресуда на основу одрицања тужбенога захтева, на основу признања или пропуштања, одлучује се, по правилу, пресудом, сем ако се предлог у см. § 498 одбије. У свима осталим случајевима одлучује се закључком. У пресуди која се доноси на првом рочишту, као и у закључцима којима се поступак довршава, одлучује суд и о трошковима, а у осталим закључцима само онда ако је дужност накнаде трошкова независна од исхода одлуке донесене у меритуму предмета. У см. § 270: кад се на првом рочишту или на првој усменој расправи (§ 536 први став, прва реченица) по тужбеном тражењу донесе пресуда због тужениковог изостанка, или кад се донесе пресуда на основу одрицања или на основу признања, а те су пресуде утврђене забелешкама у смислу § 516, онда та забелешка о пресуди долази на место расправног записника. — Тужилац може против садржине те забелешке изјавити противљење по § 275. У см. пак § 516 зач. 2: ако се донесе пресуда због изостанка или пропуштања по тражењу тужиоачеву, или се донесе пресуда на основу одрицања или признања захтева, може се место састава пресуде који би имао да остане у судским списима, ставити на тужбу кратка забелешка о пресуди коју потписује судија. Ближи прописи о тој забелешци издаће се уредбом Министра Правде.

На првом се рочишту могу о предметима о којима има да се у см. § 334 решава на првом рочишту, тражити разјашњења, а где закон прописује може се провести и усмена расправа. У см. § 324 могу се већ у тужби ставити предлози да се набаве доказна средства, с обзиром на пречишћавање оних питања о којима се у см. § 334 има решавати на првом рочишту, о чему има да се стара претседник већа. Ипак се

зато има усмена расправа на првом рочишту ограничити на најкраће и најпотребније. Преслушање сведока може се према упутству аустријскога Министарства Правде, на првом рочишту проводити само у сврху пречишћавања питања обезбеђења парничних трошкова, парничне неспособности или недовољнога заступања странака. — О предлогу да се пресуда донесена на првом рочишту исправи или допуни, одржава се усмена расправа пред судијом који је пресуду донео, а он доноси и одлуку по предлогу о допуни и исправци. — О приговору ненадлежности која се не може уклонити ни изричним споразумом странака, може се расправљати и одлучити и на првом рочишту. Ако је пак питање компликовано, приговор ће се увести у записник и расправа припустити већу да о њему расправи као и о сваком другом приговору ненадлежности. — У погледу недостатка страначке способности, парничне способности, законског заступања и потребног посебнога овлаштења за вођење парнице, поступиће суд и на првом рочишту у см. § 107.

Ако се рочиште одгоди, туженик на новом рочишту не може више ставити приговор ненадлежности, нити тражити обезбеђење трошкова, изузев случај ако је рочиште одгођено из разлога наведених у § 337. Ако је прво рочиште одгођено из других разлога, а не из оних по § 337, онда се на новом рочишту не могу више стављати ни остали приговори из § 334 зач. 2. Ако поступак мирује услед тога што су са првога рочишта обе странке изостале, или што су се погодиле да поступак мирује и то суду пријавиле (§ 232: странке се могу споразумети да поступак мирује; такав споразум важи тек од дана када су га обе странке пријавиле суду), мора се, ако се тражи наставак поступка, поново истаћи прво рочиште, на коме се могу пријавити сви они приговори који се у см. § 334 имају пријавити на првом рочишту. — Ако на првом рочишту спор није уклоњен, судија који води расправу објавиће закључак да тужени има, у року који му судија одреди, поднети одговор на тужбу. — Против пресуде донесене на првом рочишту допуштен је призив а против закључка рекурса, против закључка пак да тужени на тужбу има поднети одговор, посебан правни лек није допуштен (§ 338). — Како је судија који води прво рочиште у оквиру § 334 парнични судија, не добија код подношења рекурса против његових закључака примену § 610, да побијању рекурсом нема места ако странка пре тога није предложила зборноме суду, од-

носно већу, да се закључак преиначи. — Прописи о првом рочишту примењују се и у поступку поводом противтужбе, тужбе ради обнове поступка и тужбе због ништавости, које се подносе окружном суду, а и у поступку код срескога суда, ако се код овога истиче прво рочиште.

(Наставиће се)

Др. Купусаревић
адвокат

„Предлог“ у случају конкуренције закона

Господин Јован Костић водитељ Главног држ. тужиоштва указао ми је част, осврнувши се у „Адв. Гласнику“ на мој чланак „Правни значај стављања предлога у случају конкуренције закона“. Са великим сам интересовањем прочитао разлагања г. Костића, и то тим више, јер је г. Костић и с других страна прикупио материјал који се на то питање односи и пружио нам на тај начин врло успели и поучни упоредни преглед целог тог питања. Пошто питање предлога и питања која су с тим у вези заслужују пуну нашу пажњу, то нека ми је у интересу што потпунијег расветлења тог питања дозвољено још једном осврнути се на исто.

Госп. Костић навађа да су се сем мога чланка у „Гласнику“, појавила још два чланка у питању „предлога“ и то један из пера г. др. Алфреда Фишера, а други из пера г. др. Владимира Бердовића, па констатује да сва тројица имамо различите погледе на истакнуто питање. Ја држим да ова констатација неће бити сасвим тачна. Основно је питање наиме овде, да ли се извесно кривично дело почињено пре 1. јануара 1930. год., дакле за време важности старог закона које се тада прогонило по званичној дужности, тачније речено без предлога, може уопште прогонити у случају, кад нови крив. закон за то дело предвиђа стављање предлога. При оваквом али — правилном — постављању питања види се, да не само г. др. Алфред Фишер и г. др. Владимир Бердовић, него с њима и г. Костић заступају једно те исто принципијелно становиште. Сва тројица наиме сматрају, да се оно кривично дело, које је почињено пре ступања на снагу новог крив. закона, а које се тада прогонило без предлога, може сада прогонити ипак и ако нови Крив. закон за то дело предвиђа као услов стављање предлога. Но и ако су једни у онаквом схватању да предлог може

да дејствује и без дате унатражне моћи, ипак кад треба да се одговори на питање под којим ће се условима дотично кривично дело, почињено још за време важности старог закона — с обзиром на постулат новог Крив. закона, да се има ставити предлог — прогонити, кад треба дакле да се одговори на питање како и на који начин се ставља или има сматрати да је стављен и у каквом обиму дејствује у сваком случају у закону предвиђени предлог, — ту се онда одмах могу међу њима констатовати значајна размимоилажења и скроз супротна схватања. По једном законски рок од три месеца не тече све до 1. јануара 1930., када почиње тећи, па се свршава 1 марта 1930 год. По другом треба разликовати пре свега да ли је поступак започет још пре ступања на снагу новог закона или не. Јер ако још није започет онда ће вредити нови закон, те ће за гоњење бити потребно, да оштећеник поднесе предлог. А ако је већ започет поступак по старом закону, прогониће се и даље без обзира да ли је предлог стављен. Трећи, г. Костић, даје нам опет сасвим једну другу варијанту, за коју се иначе мора с признањем рећи, да је оштроумна и пуна логике, те да лепо предвиђа све могућности (разликује 14 случајева). Но за нас је сад важна ипак само она констатација да сва тројица имају диаметрално различите погледе на ово питање. Па колико год било мишљења, у основи заједничког са мишљењем горње тројице, свако ће од тих ипак да истиче своју варијанту. При постојању али онаквог руководног начела у закону и ослањања на исто немогуће је и замислити овакву појаву бесконачних комбинација. Баш та скрајна особеност, индивидуалност и разноликост схватања у погледу практичног решења тог питања јасно нас упућује на закључак, да ту и није заправо реч о „тумачењу“ закона, већ о изнашању властитих концепција, које и немају никаквог свог ослонца у закону.

Но г. Костић поред тумачења закона препоручује као меру за решење овог питања још и то, да се „служимо логиком и држимо онога што је право“.

Морам одмах нагласити, да је пројект г. Костићев у којем се третира то питање, како да се поступа у оваквим случајевима, одиста врло логичан и сачињен сав у духу принципа *ius aequum*-а. На жалост али *ius aequum* ни у ком случају не може налазити своју примену у крив. праву. Исто тако као што се у крив. праву нипошто не можемо служити ни аналогијом, на што нас такођер у својој варијанти упућује г. Алфред Фишер. Све би то било наиме у противности са оним темељним принципом, који је нашао израза у § 1. Крив. закона, а који гласи: „Нико не може бити кажњен за дело, за које није закон, пре него што је учињено, прописао да ће се и како ће се казнити онај који га учини“. Овај цитирани законски текст не оставља ни мало сумње у том погледу. Из текста тог §-а сасвим јасно и недвојбено произлази, да се у области крив. права позитивни закон сматра и има сматрати као једини извор права.

Специалног расположења у погледу ретроактивности предлога нема, не можемо се послужити али ни аналогијом, ни *ius aequum*-ом, а сама за себе не значе много ни начела логике. Какав је излаз из ситуације? Нема другог сем једног. А то је да се строго држимо оквира позитивног нашег Крив. закона. Пошто специалног расположења нема, морамо се задовољити општим руководним начелима нашег новог Крив. закона и равнати се према истима.

Г. Костић расправља само питање, да ли се може сада прогонити дело, које је почињено за време важности старог закона, а прогонило се тада само по службеној дужности, а по новом закону и на предлог. Међутим овај проблем који нас интересује, обухвата и оно обратно питање, наиме питање, да ли се може прогонити сада дело, које се раније прогонило на предлог, а сада само по службеној дужности.

Одговарајући на прво питање и у оквиру истог г. Костић разматра специално онај случај, кад је за време важности старог закона, који није тражио предлог, поднесена била само пријава или — само-

забуном или случајно — предлог. Наглашавајући пре свега, да се са „пријавом“ коју подноси оштећени редовно исто то тражи што и „предлогом“, наиме кажњавање учиниоца дела и да према томе између овакве пријаве и предлога нема никакве разлике, — г. Костић даље аргументира овако: „за време важности старог закона случајно поднесени предлог не би имао тада правне важности, као „предлог“, јер је био сувишан, непотребан. Но ако поднесени предлог [или пријава схваћена као предлог] није раније имао правне важности, — он ту правну важност има сада, када закон предлог тражи.“ Дакле, тврди г. Костић, једном фактичном стању дата је сада само новим законом правна снага. У оном случају дакле, кад нови закон предвиђа предлог, и обична пријава, поднесена за време важности старог закона, по г. Костићевом резонувању, може одједном да прими на себе правни значај предлога.

Покушаћемо да истакнути проблем расветлимо пре свега навађањем неколико случајева и примера.

Узмимо прво овај случај. Кривични закон креира једно сасвим ново кривично дело. Кривично дело које стари закон није предвиђао, које се дакле по старом кривичном закону уопште није ни кажњавало нити могло кажњавати. Питање је сад да ли ће се ступањем на снагу Крив. закона то новопредвиђено кривично дело, које је али почињено још за време важности старог Крив. закона, моћи прогонити или не. Прихваћајући резонување г. Костића — безусловно. По резонувању г. Костића ствар стоји овако: ово дело које је почињено за важности старог закона, правног значаја као кривично дело није имало тада. Но ако то дело није могло бити сматрано као кривично дело раније, оно се али има сматрати и прогонити, као кривично дело сада пошто нови закон то дело кажњава као кривично дело. Законодавац је дакле у овом случају једном фактичном стању само дао правну снагу.

Разуме се ово је немогуће. Но да не идемо тако далеко. Ево други случај. Дело је учињено за време важности старог закона од стране малолетника. Суди

се за време важности новог крив. закона, које али за разлику од старог крив. закона сматра упитно доба као доба потпуне крив. дораслости. По старом закону учинилац се кажњава као малолетник, но по новом као одрасли. Како ће се дотични сад казнити, да ли у својству малолетника или одраслог? Разуме се да се има казнити у својству малолетника. Но усвајајући г. Костићево становиште, могло би се резоновати и овако: ово лице, које је починило дотично кривично дело, сматрано је као малолетник тада. Али не и сада, пошто нови закон упитно доба сматра као доба потпуне кривичне дораслости и одговорности.

Из наведених примера најјасније се види, како нас далеко може одвести овакво, без икакве резерве, вршено резонovanje. Но овај други наведени пример пружа нам поред тога још и ову поуку: да чисто правни услови или институције (појам малолетника, брак, држављанство, предлог итд.) имају бити остварени тачно онако и у оној форми, како и у каквој форми су се остваривали и имали остваривати за време важности старог кривичног закона, те да се тамо где се тражи као услов одређено правно делање, не може исто заменити другим каквим правним или неправним делањем. За време важности старог крив. закона као законити брак сматрао се на пр. само цивилни. После ступања на снагу новог крив. закона уведен је али црквени брак. Но иако је после уведен црквени брак ипак зато онај за време важности старог закона незаконито склопљени црквени брак тиме неће и не може попримити на себе правну снагу ваљаног брака, дакле неће се сматрати као законити брак. — За време важности старог закона почињено је дело, које се али по новом закону прогони на предлог. Нови закон дакле тражи као услов одређено правно делање (предлог) и тачно фиксирано правно делање ни у ком случају не може бити замењено каквим другим правним делањем [на пр. пријавом поднешеном за време важности старог закона] или каквим неправним делањем.

[сем случаја дакако, кад сам закон предвиђа могућност такве замене].

Напред смо навели, да истакнути проблем обухвата не само питање да ли се може сада прогонити дело, које се по ранијем закону прогонило само по службеној дужности, а по новом закону и на предлог, него и питање шта ће бити у оном другом случају, кад наиме стари закон прописује и предвиђа предлог, а не буде тада стављен? Да ли ће се сад, за време важности новог закона, који за то дело не предвиђа предлог, деликвент моћи прогонити? Је ли могуће да се једноставно сад окрене г, Костићева аргументација и да се каже: истина, да је предлог тада био потребан, пошто га је стари закон прописивао, али је непотребан, сувишан, без правне важности сада, када га нови закон не тражи.

Ако је то могуће, онда би идући трагом те логике могуће било и ово. Стари крив. закон код преваре као један од критеријума предвиђа и ујдурму. По новом крив. закону то се више не тражи. Пошто дакле нови крив. закон не предвиђа више ујдурму као критеријум преваре, услед тога у случају кад је превара почињена за време важности старог закона а има да се суди у време, кад је већ нови крив. закон ступио на снагу, — остварење тог услова [ујдурме] неће више бити ни потребно. Нови закон наиме не познаје више ујдурму, према томе тај захтев старог закона постао је сам по себи непотребан, сувишан, без правне важности.

Евидентно да је оваково резонување немогуће. Евидентно да се у случају кад стари закон прописује предлог, а исти у своје време није био стављен, за време важности новог закона извршилац више не може прогонити макар што нови закон не тражи предлог, исто тако као што је евидентно и то да се у горњем случају због преваре деликвент не може прогонити, ако захтеву старог закона није у потпуности удовољено. „Предлог“ исто тако као и „ујдурма“, као материјално правни прописи старог закона морали су безусловно још тада бити остварени, — а сасвим је свеједно, што нови закон не тражи „предлог“ односно „ујдурму“.

Може се дакле извести овај закључак:

1) У случају конкуренције закона у потпуности морају бити остварени сви услови, постављени од стране закона, за важности којег је дело почињено.

2) у потпуности али морају бити остварени и сви они захтеви, који се постављају од стране закона за важности којег се о делу пресуђује.

Дакле и једни и други. Према томе у таквом случају, кад је кривично дело почињено за важности старог закона а пресуђује се за важности новог закона, — оно ће се моћи казнити само у случају, ако су у потпуности остварени сви услови [из општег и посебног дела крив. закона] који су за дотично кривично дело прописани како од стране старог тако и новог закона. Па ако у таквом случају дотично дело не испуњава све услове оба закона, оно се не може казнити.

3) Важно је али још и то, да сви предвиђени услови оба закона буду у моменту ступања на снагу новог закона већ у потпуности остварени. Дело је почињено 31 децембра 1929 год. и прогонило се по старом сакону не на предлог. Нови закон прописује предлог. Тромесечни рок за стављање предлога истиче 31 марта 1930 год. дакле тај рок у целости тече у времену, кад је већ нови закон ступио на снагу. Но ипак и такав, у прописаном тромесечном року, но за време важности новог закона стављени предлог неће, разуме се, имати правног значаја из разлога, јер није стављен још за време важности старог закона, кад је дело почињено. Предлог наима, као један од услова кажњавања, исто тако као и остали критерији дотичног дела, мора у моменту ступања на снагу новог закона у потпуности већ бити остварен, а не тек за време важности новог закона оствариван.

4) чисто правни услови или институције (појам малолетника, брак, држављанство, предлог итд.) имају бити остварени тачно онако и у оној форми, како и у каквој форми су се остваривали и имали остваривати за време важности старог закона, а тамо где

се тражи као услов одређено правно делање, исто се по природи саме ствари не може заменити другим каквим делањем правног или неправног карактера. Кад дакле на пр. нови закон тражи као услов одређено правно делање (предлог), онда ово тачно фиксирано правно делање ни у ком случају не може бити замењено другим каквим правним делањем (на пр. пријавом) или каквим неправним делањем.

5) Одступања су од горњих принципа могућа само тако, ако их сам законодавац предвиди и одобри. Дело је почињено за време важности старог закона који је прописивао за то дело предлог. Но предлог уопште није стављен. Дотично се дело, пошто услови кажњавања нису били остварени за време важности старог закона, неће моћи у опште прогонити и ако нови закон не тражи предлог. А прогон би ипак и једино у том случају могао бити остварен ако би нови закон изричито допустио прогон, унаточ тому, што предлог у своје време није био стављен. Прогон је дакле у том случају могућ само тако ако нови закон ретроактивном снагом поништи и отклони онај услов кажњавања, који је прописан био од стране старог закона.

Дело је почињено за време важности старог закона, који за то дело није прописивао предлог. Деликвенту се суди за време важности новог закона, који али сад за исто дело предвиђа предлог. Дело се неће моћи прогонити, пошто предлог као услов кажњавања није остварен (а није ни могао бити остварен) за време важности старог закона. А дотично би се дело ипак могло прогонити само у случају, ако би нови закон накнадно стављеном предлогу, дакле предлогу, који би стављен био већ за време важности новог закона, дао унатражњу снагу или ако би на пр. изричито допустио да се од стране оштећеног у своје време поднесена пријава има сматрати као предлог.

6) Кад је дакле у питању такво дело, које је почињено за време важности старог закона, а пресуђује се кад је већ нови закон ступио на снагу има се пре свега одговорити на питање: да ли су

у потпуности остварени сви за дотично дело предвиђени услови како новог тако и старог закона. Па ако нису у потпуности остварени сви услови дакле ако мањкају услови макар само и једног па било којег (новог или старог) закона — дотично се дело не ће моћи у опште ни казнити (у таквом случају, може да помогне једино ретроактивност). У другом пак случају дакле, ако су у потпуности остварени сви услови како новог тако и старог закона (и то било оригинално било услед изречене ретроактивности) — у случају дакле сукоба двају закона, — има се услед прописа § 2 Кр. зак. изрећи казна по блажем закону.

Г. Костић у вези наше тврдње, да је „предлог“ услов кажњивости материјално-правне природе, — навађа: „... међутим, питање је — да ли је предлог услов кажњивости (инкриминације) или процесна претпоставка, у сваком случају спорно. Према теза да је предлог процесна претпоставка — има за собом већину криминалиста и најкрупнијих имена, међу њима као Листа, Фингера, Гаро-а Гарсона.“

Одиста у правној литератури су подељена мишљења у том погледу, да ли се предлог има сматрати као услов кажњивости или само као једна процесна претпоставка. Но сва та научно-теоретска расправљања нас овај пут не могу интересовати. Нас овде интересује једино становиште које у том погледу заступају позитивни закони дакле становишта оних закона који овде могу долазити у обзир. А гледишта како нашег новог кривичног закона тако исто и старог крив. закона (1878:V) стоје у том погледу неподељено. И нови и стари крив. закони наине сматрају предлог као материјално-правни пропис, дакле као услов инкриминације. А да је то одиста тако, види се по томе, што су одредбе о предлогу уврштене у Кривичном закону (§ 85 новог Крив. закона, те § 110 зак. чл. V. ex 1878 г.) а још више по томе што се у Законику о судском кривичном поступку (како новом тако и старом) случај неподнашања „предлога“ изреком квалификује као једна

од повреда материјалног закона. Тако на пр. § 337 Крив. пост. гласи: „пресудом је повређен материјални закон: 1) ако је суд повредио закон одлуком својом о питању: . . . нема ли предлога овлаштеног лица . . .“ Исто тако и стари крив. поступак у §-у 385. тачка I ц. Сви разговори су дакле у том правцу, да ли се „предлог“ има сматрати као услов кажњавања материјално-правне природе или не, самим тим постали потпуно беспредметни.

Г. Костић сматра, да § 30 зак. чл. XXXVII:1880 год. потврђује оно његово становиште, да се и обична „пријава“, поднесена за време важности старог закона, може — и то без нарочите интервенције законодавчеве — узети и сматрати као „предлог“. Та прва реченица гласи наиме овако: „Ако је крив. поступак покренут још пре ступања на снагу новог крив. закона (зак. чл. V.:1878) и првостепена пресуда још није донесена: исти се поступак само у том случају има наставити ако је „пријаву“ поднео оштећени“. Г. Костић сматра да је све ово утврђено законом за сваку сигурност, а да би се избегла евентуална погрешна примењивања. Али да иста прва реченица тог §-а није само декларативне, већ конститутивне нарави недвојбено произлази већ и одагле, што је исти законодавац, у § 525 зак. чланка XXXVIII.:1896 нарочитом одредбом као изнимку морао предвидети да се пријава оштећеног у поступку пред Среским Судом има сматрати као „предлог“. Шта значи то? Значи, да се у поступку пред Окружним Судом обична пријава оштећеног не може сматрати као „предлог“. А кад се пријава оштећеног не може сматрати као „предлог“ ни у случају кад се такав „предлог“ код дотичних кривичних дела у закону изрично предвиђа, како да се сматра обична пријава оштећеног као „предлог“ у оном случају, кад у закону такав „предлог“ у опште није ни предвиђен? Значи дакле, да је у оној првој реченици § 30 з. чл. XXXVII ех 1880 унатражном снагом закона обичној пријави оштећеног само изнимно дато правно дејство „предлога“.

Да се не може узети, да се то већ „само по

себи“ разуме, да се место „предлога“ који тражи нови закон, има увек узети она још за време старог закона поднесена „пријава“ оштећеног, — јасно произлази и из следећег. Круг лица је која су по закону овлаштена да поднашају „предлог“, — ограничен. По §-у 113. старог Крив. закона „предлог“ не може подносити сваки оштећени него само онај, који је навршио 16. годину живота, — а ако није навршио, онда његов законски заступник. Исто тако законски заступник има да поднесе „предлог“ и место малолетног и под куратељство стављеног расипника у случају кад је у питању деликт против имовине. „Пријаву“ али може подносити сваки оштећеник и онај који није навршио 16. годину живота исто као и онај малолетни и под куратељство стављени расипник. Настаје сад питање: хоће ли се без ограничења свака пријава оштећеног узети као предлог или пак само оног оштећеног, који је навршио 16. годину. Шта се има сад „само по себи“ да разуме да ли то, да се „пријава“ сваког оштећеног има узети као „предлог“ или пак само оног оштећеног који је навршио 16. годину живота? Прва реченица цитираног §-а 30-ог утврђује могућност настављања поступка без икаквог ограничења дакле без обзира да ли је пријаву поднео оштећени који је навршио 16 година или не, исто онако као што се и у поступку код Среског Суда раније сваки оштећени сматрао овлашћеним за поднашање предлога (§ 525 Крив. пост.) Да ли ће и овде то бити случај? И на основу чега? А ако се узме, да се као „предлог“ има узети пријава само оног оштећеног, који је навршио 16. годину живота, — онда опет настаје питање шта ће бити са пријавама оних оштећених, који нису навршили 16. годину живота?

Као што се види, све ове комбинације не пружају ни из далека какво задовољавајуће решење. Једини излазни пут, ако се наиме жели постићи то, да се законским путем очувају интереси оних оштећеника, који нису били у могућности, да у прописном року ставе „предлог“, — јесте то, да се „предлогу“ у овој или оној форми да унатражна сила. Иначе

пак, ако се не може или не жели овако поступати, — питање је само то, који се интерес има сматрати као јачи, пречи и претежнији, да ли интерес неколико оштећеника или пак онај интерес, који је везан зато, да се у сваком случају и безусловно очува неприкосновеност и суверенитет закона, па макар то — привидно или стварно — ишло и на штету неколико оштећеника.

Др. Бранислав Грба,
претседник Сирочадског стола банатског

Да ли се може вршити земљишнокњижни упис на основу уговора о даровању у корист малолетних без претходног одобрења сирочадског стола?

У „Збирци одлука виших судова“ коју издаје Др. Никола Игњатовић, претседник Апелационог суда у Новом Саду, књ. VIII (за 1928 год.) на стр. 91—94 објављена је пресуда Касационог суда у Новом Саду број Г. 125/1925.

У смислу ове пресуде за ваљаност даровног уговора, ако је малодобни обдарен, није безусловно потребно одобрење сирочадског стола. Позивајући се на ову пресуду неки земљишнокњижни судови врше уписе у земљишне књиге на основу уговора о даровању у корист малолетних и без претходног одобрења надлежног сирочадског стола.

Мишљења сам, да је ова пракса земљишнокњижних судова погрешна.

Наведена касациона пресуда ниуколико не искључује у оваким случајевима претходно одобрење сирочадских столова, него је касациони суд стао на становиште, да *недостатак овог одобрења није разлог за поништење уговора.*

Свако друго тумачење било би противно позитивним законским прописима, сметало би правилно функционисање сирочадских столова и њихових извршних органа, а обдарени малолетни били би изложени могућности, да буду материјално оштећени.

За доказ ових навода довољно је указати:

1.) на 113. §. XX. зак. чл. из 1877. год., који под тач. 7 прописује, да је тотор или старатељ дужан затражити одобрење старатељске власти, ако намерава, да за малолетнога који је под тоторство или старатељство стављен купи или на други начин прибави некретнину;

2.) на §. §. 224. (образац: II-1), 229 и 231 Пословника сирочадских столова (Бр. 128000/М. У. П. од 12-ог новембра 1902 године) и §. §. 45 и 50 Тоторственог пословника за општине и срезове (Бр. 129000/1902. М. У. П. од 11-ог новембра 1902 год.)

3.) Земљишнокњижни суд испитује и цени ваљаност исправа, на основу којих се има вршити књижни упис искључиво са формалне стране не упуштајући се у оцену садржине поднесене исправе, у конкретном случају уговора о даровању, који по обдареног малолетника може да буде и штетан, нарочито ако овај има или међувремено стекне још иметка.

КАСАЦИОНА ЦИВИЛНА ПРАКСА
КАСАЦИОНОГА СУДА Б. ОДЕЉЕЊА У НОВОМ САДУ
 ОБЈАВЉУЈЕ ДР. ЈОВАН САВКОВИЋ
 КАСАЦИОНИ СУДИЈА

Властан је купац да тражи повратак куповнине и накнаду подвозних трошкова ако је продавац сам онемогућио извршење уговора тиме што је строј у току парнице даље продао.

Касациони суд Б. одељење у Новом Саду
 Г. 719-1929

Касациони суд ревизионој молби тужитеља места даје, пресуду Апелационога суда преиначује тако, да туженога обвезује да тужитељу, у року од 15 дана под претњом оврхе, у име повратка куповнине плати 11.000 дин. (једанаест хиљада динара) а у име накнаде за трошкове подвоза 2.399 динара (две хиљаде три стотине деведесет и девет динара), те на ове своте 5% камате од 19 маја 1923 године. Обвезује туженога да тужитељу, у руке његовога правозаступника, плати, у року од 15 дана под претњом оврхе, у име првостепених трошкова 2.645 дин. (две хиљаде шест стотина четрдесет и пет динара), у име призивних трошкова 465 дин. (четири стотине шездесет и пет динара), а у име ревизионих трошкова 1580 дин. (хиљаду пет стотина и осамдесет динара.)

Разлози: Против пресуде Апелационога суда поднео је ревизиону молбу тужитељ и тражио је да се пресуда промени, тужби места да и тужена осуди да плати трошкове. Жали се да је пресуда донесена са повредом формално-правних и материјално-правних правила.

Жалба је основана. — Према пропису § 348 зак. чл. XXXVII из год. 1875, ако купљена роба не одговара уговорним или законским особинама, има право купац да од уговора одустане или да тражи снижење куповнине. Према оваком изричном пропису закона, дакле, тужитељ је у конкретном случају имао право, да, пошто је тврдио да строј уговорним условима не одговара, или од уговора одустане или да тражи снижење куповнине. Тужитељ је тражио повратак куповнине и накнаду подвозних трошкова, изјављујући да од уговора одустаје, те је према томе поступио у

свему у смислу прописа § 348 трг. законика. Право да тражи испуњење уговора или да од уговора одустане, признаје трг. зак. купцу само у случају § 353, а то је онда када је продавац са предајом робе у закашњењу, те је позивање Апелационога суда на овај члан трг. зак. у конкретном случају погрешно. Тужитељ је, истина, тражио да му тужени уместо првобитно послатога строја пошаље други, који би уговорним условима у свему одговарао, али овако стављени захтев не може спречити тужитеља да се послужи правом које му даје већ поменути пропис § 348 трг. зак., утолико мање што ни сам тужени не тврди, да би био пристао на то да тужитељу лиферије строј онакав какав је овај тражио.

Како је пак тужени код Апелационога суда изјавио да је строј који чини предмет парнице после донесене првостепене пресуде даље продао, те тако сам онемогућио извршење уговора, властан је тужитељ да тражи повратак куповнине и накнаду подвозних трошкова чак и у случају када би стајали наводи туженога да је строј у свему одговарао уговорним условима и да је он продат само под условима које садржи закључни лист а не и по скицама које је тужитељ прикључио. Према томе је ово последње питање за решење спора без важности, те је с тога Касациони суд разматрање пресуде Апелационога суда у томе питању мимоишао.

У погледу досуђених свота, Апелациони суд је примио чињенично стање ствари установљено по првостепеноме суду, које ревизионом молбом није нападнуто, те је оно као такво и за Касациони суд меродавно, те су стога тужитељу досуђене своте као у диспозитиву пресуде.

Расположење у погледу трошкова оснива се на прописима §§ 543, 508 и 425 грађ. п. п.

Нови Сад, 11 фебруара 1930.

*

Правни је пропис да се жени не може досудити издржавање за време дуже од шест месеци пре подношења тужбе, сем ако жена не докаже да је у покретању па нице била спречена.

**Касациони суд Б. одељење у Новом Саду
Г. 529-1929.**

Касациони суд ревизионој молби првореднога туженога делимично места даје, пресуду призивнога суда делимично пре-

иначује тако, да тужитељици издржавање досуђује почев од 15 новембра 1926 год. — У осталом ревизиону молбу првореднога туженога одбија. Ревизионе трошкове међу странкама узајамно укида.

Разлози: Против пресуде призивнога суда поднео је ревизиону молбу прворедни тужени и тражио је да се пресуда промени, тужитељ са тужбом одбије и осуди да плати трошкове.

У погледу саме обвезе првореднога туженога да тужитељици плаћа издржавање, тужени не наводи у ревизионој молби таке повреде материјалнога а нити формалнога права, услед којих би Касациони суд имао законске подлоге да пресуду призивнога суда ревидира, те је тако у питању саме обвезе издржавања ревизиону молбу ваљало одбити.

У погледу пак времена за које је тужени дужан издржавање плаћати, Касациони суд, ослањајући се поглавито на пропис § 415 грађ. пп., према коме се пресуде донесене у питању издржавања могу прогласити извршнима само у погледу потраживања доспелих 6 месеци пре подношења тужбе, те на сталну судску праксу, према којој се не може издржавање досудити за време од неколико година пре покретања тужбе, уколико тужитељ не докаже да је у покретању парнице био спречен, није тужитељици ни у конкретном случају могао признати право на плаћање издржавања по туженоме четири године унатраг, нарочито не стога што тужитељица није ничим оправдала зашто је тужбу покренула тек 4 године након разлаза са мужем. Издржавање је пак досуђено према имовинским приликама обеју парничких странака, те у том погледу није било разлога да се пресуда призивнога суда преиначује.

Како је тужени са ревизионом само делимично успео, ваљало је ревизионе трошкове међу странкама узајамно укинути.

Нови Сад, 4 марта 1930.

*

У см. § 322 трг. законика, ако се место испуњења уговора из споразума странака не може установити, има се местом испуњења сматрати оно место где је продавац у времену склапања уговора имао трговачку настану.

Касациони суд Б. одељење у Новом Саду
Г. 510-1929.

Касациони суд ревизионој молби тужитеља делимично места даје, пресуду Апелационога суда делимично преиначује тако, да тужитељу досуђену главницу повишава на своту од 7500 дин. (седам хиљада и пет стотина динара). — У осталом ревизиону молбу тужитеља одбија. Осуђује туженога да тужитељу, у руке његовога правозаступника, плати, у року од 15 дана под претњом оврхе, 335 дин. (три стотине тридесет и пет динара) призивних и 770 дин. (седам стотина и седамдесет динара) ревизионих трошкова.

Разлози: Против пресуде Апелационога суда поднео је ревизиону молбу тужитељ и тражио је да се пресуда промени, те да му се у име отштете досуди свота од 8750 дин. главнице са каматама и да се тужени осуди да му плати трошкове. — Жали се да је Апелациони суд донео пресуду са повредом материјално правнога и формално-правнога правила. — Жалба је основана.

У погледу питања да ли је тужени био у праву да од уговора одустане, те да ли је тужитељ у праву да због неизвршења уговора тражи отштету, Апелациони суд је као чињеницу установио да тужени није био у праву да од извршења уговора одустане, те да је тужитељ, према томе, у праву да тражи отштету. Ово установљење Апелационога суда тужени ревизионом молбом није напао, те је оно као такво и за Касациони суд меродавно.

Према пропису § 353 односно 356 зак. чл. XXXVII из год. 1875, властан је купац, ако је продавац са извршењем уговора у закашњењу, да тражи накнаду штете, која се код робе која има пијачну или берзанску цену састоји у разлици између уговорене и пијачне цене, на месту и у време испуњења уговора. Према пропису пак § 322 истога закона, ако се место испуњења уговора из споразума странака не може установити, има се местом испуњења уговора сматрати оно, где је продавац у време склапања уговора имао трговачку настану. Како тужени током поступка код доњих судова није доказао да је место испуњења уговора прама споразуму странака био Банатски Карловац, а то се не може извести ни из писма туженога од 10 маја 1922 године, има се местом испуњења уговора сматрати Суботица, где је тужени у време склопљенога уговора имао своју трговачку настану.

Према томе је погрешно установио Апелациони суд да тужитељу припада у име отштете разлика између уговорене

и пијачне цене од новембра месеца 1922 год., на суботичком тржишту, стога што је у Суботици робу могао набавити јевтиније него у Банатском Карловцу или његовој најближој околини. Ова разлика, према ценама у Суботици, припада, међутим, тужитељу стога што се Суботица у конкретном случају има сматрати местом извршења уговора. Како је пак Апелациони суд установио као чињеницу и то, што тужени ревизионом молбом такођер није напао, да је пијачна цена дрвета у Суботици новембра месеца 1922 год. била по вагону 3500 дин., ваљало је тужитељу у име разлике признати 1500 динара по вагону, што за 5 вагона чини своту од 7500 динара.

Према томе је жалба тужитељева у погледу висине досуђене му отштете основана па је пресуду Апелационога суда ваљало, према наведеном, преиначити.

Расположење у погледу призивних и ревизионих трошкова оснива се на прописима §§ 543 и 508 грађ. п. п.

Нови Сад, 25 фебруара 1930 године.

*

Правобранилац Државне хипотекарне банке је властан да Банку заступа код редовних судова, иако није убележен у именик адвоката.

**Касациони суд Б. одељење у Новом Саду
Г. 109-1930.**

Касациони суд ревизионој молби тужитељице делимично места даје, пресуду Апелационога суда делимично преиначује тако да изриче, да је тужитељица Државна хипотекарна банка, главна филијала у Новом Саду, по банчином правобраниоцу била правилно заступана.

Првостепене трошкове установљене у корист туженоме именованог старатеља дра М. С., снижава на своту од 2000 динара, а првостепене трошкове досуђене тужитељици, на своту од 5000 дин. (пет хиљада динара). У осталом ревизиону молбу тужитељице одбија.

Осуђује туженога да тужитељици, у року од 15 дана под претњом оврхе, плати 1500 дин. (хиљаду и пет стотина динара) ревизионих трошкова, а у име таксе Државном ерару 2700 дин. (две хиљаде и седам стотина динара).

Разлози: Против пресуде Апелационога суда поднела је ревизиону молбу тужитељица, Државна хипотекарна банка те се жали да је Апелациони суд погрешно изрекао да тужитељица преко свога правобраниоца није била правоваљано заступана; да ју је Апелациони суд са повредом прописа грађанског парбеног поступка обвезао да именованом старатељу туженога предујми парбене трошкове и да су ови превисоко одмерени.

Прва жалба тужитељице је основана, јер према закону о уређењу Управе фондова (§ 79), постоји код Државне хипотекарне банке правобранилачко одељење, коме на челу стоји шеф са законом предвиђеним стручним квалификацијама, који је према томе овлаштен да банку заступа у свима, како ванпарбеним тако и парбеним пословима. Како је неспорно то, да је Б. А., који се код првостепенога суда појавио у заступству тужитељице, а код Апелационога суда у заступству тужитељице поднео примедбе на призив, одиста правобранилац новосадске филијале Државне хипотекарне банке, и да је на то место правоваљано постављен, то није за вршење његових правобранилачких радњи ни код редовних судова предуслов то да буде убележен у именик адвоката код Адвокатске коморе, јер је тај предуслов потребан само за вршење приватне адвокатске праксе. Тај је предуслов банчином правобраниоцу за право заступања Хипотекарне банке пред редовним судовима утолико мање потребан, што он није потребан ни шефовима правобранилачких одељења код других Државних установа: Дирекције државних железница и Државнога правозаступништва, који државна надлештва и установе такођер заступају пред редовним судовима, иако у именик адвоката нису убележени, те нема никаквога разлога то право одрицати шефу правобранилачкога одељења код Државне хипотекарне банке, као такођер државне установе.

Исто је тако ваљало дати ревизионој молби места у погледу висине првостепених трошкова установљених у корист туженоме именованог старатеља, јер су они превисоко одмерени, услед чега их је ваљало снизити, те је према томе ваљало снизити и првостепене трошкове досуђене тужитељици са свотом од 900 динара, са колико су снижени трошкови старатеља. Жалбу пак тужитељице што ју је Апелациони суд обвезао да трошкове старатељу предујми, ваљало је одбити, јер је трошкове тужитељица у смислу § 434 грађ. п. п. имала предујмити.

Расположење у погледу ревизионих трошкова оснива се на прописима §§ 543 и 508 грађ. п. п., а оно у погледу таксе на пропису закона о таксама и његовога правилника.

Нови Сад, 17 марта 1931 године.

*

Правни је пропис да редовни судови нису власни испитивати законску основаност и целисходност одлука управних власти које оне доносе у свом законском делокругу.

**Касациони суд Б. одељење у Новом Саду
Г. 913-1929.**

Касациони Суд ревизиону молбу тужитеља одбија и осуђује га да туженој, у руке правозаступника јој, плати, у року од 15 дана под претњом оврхе, 1250 дин. (хиљаду две стотине и педесет динара) ревизионих трошкова.

Разлоги: Тужитељ је навео у тужби да му је поглаварство општине Б., 8 јулија 1928 год. издало на дражби, као најбољем нудиоцу, на три године у закуп општинску гостионицу, те да је ту дражбу и општински одбор у свему одобрио. Да је, међутим, општинско поглаварство исту гостионицу издало доцније у закуп другом лицу, некоме Ф. Ј., и тако закупни уговор једнострано и самовољно раскинуло. Тражио је да се тужена осуди да му у име отштете за време од три године, плати своту од 300.000 дин., са 5% камате од 1 I 1929 и парничне трошкове. Тужена је општина навела у своју одбрану да је она одржала истина нову дражбу и гостионицу издала поново у закуп другом лицу, но да је то учинила услед тога што је Обласни одбор бивше Бачке области, услед утока новог закупника, разрешио био прву одлуку општинскога претставништва и наредио, услед веће накнадне понуде истог, нову дражбу на којој је гостионица накнадном нудиоцу онда под закуп и издата. Оба доња суда су тужитеља са тужбом одбила и осудила да плати трошкове.

Тужитељ се у ревизионој молби жали да је призивни суд, потврђујући првостепену пресуду, донео пресуду са повредом и материјалног и формалног права. Да против одлуке општинскога поглаварства којом је оно дражбу потврдило, у смислу прописа закона о општинама (зак. чл. XXII из год. 1886), није било места утоку; да после једном одржане и пра-

вомоћне дражбе, нов закупник није могао поднети ни накнадну понуду, јер да је таква у смислу § 20 општинскога закона искључена, према коме члану дражбу одобрава општинско претставништво коначно, без права на подношење накнадне понуде. Накнадној понуди, пак, није могло бити места у конкретном случају већ ни због тога, што ни у дражбеним условима о накнадној понуди није било помена.

Жалбе тужитељеве су неосноване. Правни је пропис да редовни судови не могу испитивати законску основаност и целисходност одлука управних власти, које су оне донеле у своме законитом делокругу, све дотле, док се не доведе у питање и самалична одговорност чланова који врше административну власт која је одлуку донела. У конкретном случају је неспорно међу странкама то да је Обласни одбор бивше Бачке области, као општинама претпостављена власт, услед утока, односно накнадне понуде Ф. Ј., решење општинскога претставништва о издавању под закуп општинске гостионице тужитељу разрешио и упутио општину да одржи нову дражбу, која је и одржана и на којој је онда гостионица издата у закуп Ф. Ј., као накнадном нудиоцу. Како је према томе Обласни одбор, као општини претпостављена власт, у чији је законити делокруг спадало и решавање по утоцима уложеним противу решења општинског претставништва, нашао да је у конкретном случају утоку било места, па да је било места и накнадној понуди, не спада у делокруг редовних судова испитивање и пресуђивање о томе, да ли је бивши Обласни одбор у погледу решења утока односно накнадне понуде поступио у смислу прописа закона о општинама, нити, да ли је његово решење целисходно или није.

Расположење упогледу ревизионих трошкова оснива се на прописима §§ 543 и 508 грађ. п. п.

Нови Сад, 3 марта 1931 године.

КАСАЦИОНА КРИВИЧНА ПРАКСА

КАСАЦИОНОГ СУДА Б. ОДЕЉЕЊА У НОВОМ САДУ

ОБЈАВЉУЈЕ: ДР. БОГОСАВЉЕВИЋ ЕМИЛИЈАН
КАСАЦИОНИ СУДИЈА

§. 3. и 5. закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

(Бр. Кре 280 41-1931. — 14-Б-1931.)

Касац. суд даје места ревизији оптуженога изјављеној због повреде материалног закона означене у § 337. т. 2. с. кр. п., те на основу § 346. т. 3. с. кр. п. поништава пресуду првостепеног суда, дело описано у диспозитивном делу првостепене пресуде квалификује као преступ из чл. 5 закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави, те оптуженог, на основу горе наведеног члана, осуђује применом § 70. кр. з. на 3 месеца затвора као главну казну и 600 дин. новчане казне као споредну казну и т. д.

Разлози: Против пресуде првостеп. суда оптужени је поднео ревизију и због повреде материалног закона означене у § 337. т. 2. с. кр. п. зато, што је првостепени суд дело квалификовао по § 3. зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави, међутим то дело не постоји.

Ово је ревизија темељита, наиме, према чињеничком стању, које је првостеп. суд правилно установио и које је зато меродавно и за овај суд, оптужени је 5. новембра 1929. год. у Б., у присуству више особа, рекао: „Сада није Србија већ Југославија, Немци и Мађари ће добити земље када се сунце буде родило од запада и да ће онда Срби добровољци добити куглу у трбух, а донде треба имати стрпљења.“

У радњи оптуженога овај суд налази да постоји дело дражења на раздор међу друштвеним редовима из § 5. закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави, јер је оптужени, својим изјавама, дражио на раздор међу Србима добро вољцима и другим друштвеним редовима и племенима, па је на тај начин изазивао расположење за племенску раздвојеност. Дело оптуженога не може се подвести под § 3. зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави, јер не предлежи битни елемент тога злочина, наиме да се иде затим да се створи убеђење код других, да се неки део Краљевине издвоји из це-

лине и споји са страном државом или да се промени политичко или социално уређење. Како је првостеп. суд дело оптуженога квалификовао ипак као злочин из § 3. зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави, то је повредио материални закон по § 337. т. 2. с. кр. п., те је зато ваљало пресуду преиначити онако како је у диспозитивном делу пресуде овог суда изречено.

*

§ 62. кр. з. и § 280 с. кр. п.

(Бр. Кре 288-55 1931. — 14 X-1931.)

Кас. суд, на основу § 346. т. 3. с. кр. п., поништава пресуду првостеп. суда због повреде материалног закона означене у § 337. т. 3. с. кр. п., упућује првостеп. суд, да одржи нови претрес и даље по закону поступи.

Разлози: Пресудом првостеп. суда II. р. оптужени проглашен је кривим што је у јесен 1930 год. у Б. нашао једно буре, које је протуправно присвојио, чиме је починио преступ утаје из § 318. кр. з. Окр. суд га је осудио због овог дела и уједно, позивом на § 62. кр. з. и § 286. с. кр. п., одмерио укупну казну за оно дело због којег га је окр. суд у М., свјом пресудом бр. Вр. VII. 251-38 1919., осудио био на 8 месеци робије и која је објављена била 26. јуна 1929.

Овом је својом пресудом првостеп. суд повредио материални закон из § 337. т. 3. с. кр. п., прекорачивши своју казнену власт. Наиме, у смислу § 286. од. 2. с. кр. п. онда ако нађе суд да је оптужени, против кога је већ раније изречена пресуда због каквог крив. дела, крив и за кривично дело, које је учинио пре објављивања раније пресуде, изрећи ће пресуду, којом ће утврдити казну, која би се имала одмерити, да се у исто време судило за обадва кривична дела. Оптужени је преступ утаје починио у јесен 1930. год., дакле после пресуде у М., која је 26. јуна 1929. год. објављена. Ни § 62. кр. з., ни § 280. с. кр. п. не дозвољава да се изрекне укупна казна, ако оптужени, после почињеног дела, због којег је и осуђен, изврши ново кр. дело.

Са ових разлога се није могао применити § 286. од. 2. с. кр. п. и изрећи укупна казна за оба дела. А како је окруж. суд ипак изрекао укупну казну, то је прекорачио своју казнену власт и повредио материални закон по § 337. т. 3. с. кр. п.

*

§ 79. од. 3. ст. 2. кр. з. и § 106. т. 4. к. з.

(Бр. Кре 360-81-1931—28 X-1931).

Касациони суд је ревизију одбапио.

Разлози: Жалитељица је изјавила против првостеп. пресуде ревизију због повреде материјалног закона из § 337. т. 1. сл. б. с. кр. п., јер постоји застарелост, која искључује право на гођење крив. дела. Оправдава је овако:

Нападнутом пресудом је проглашена кривом због злочина из § 344 к. з. и осуђена по § 348. од. 1. применом § 92. к. з. на 6 месеци робије и на 3 године губитка часних права. Будући је крив. дело почињено 1919. а према § 106. од. 1. т. 4. к. з. у вези с куријалном децизијом бр. 59. такво дело застарева за 5 година, те будући је од дана почињења тог дела прошло више од 10 година, то је у овом случају наступила застарелост у смислу § 79. од. 2. крив. зак., јер је прошло два пута онолико време колико се по закону за застарелост права на гођење тражи.

Ревизија није основана.

Према § 106. од. 1. т. 4. к. з., застарелост искључује казнени поступак после истека од 5 година, ако је за учињени злочин установљена казна мања од оне у т. 3. тог истог §, то јест преко 5 година. Реч је дакле о казни, коју предвиђа закон а не она, коју је одмерио суд. Да је закон хтео меродавност судом изречене казне, био би то изричито и навео, како је то учињено код § 120. к. з. где стоји установа: казне одмерене у пресуди. Пошто § 348. ст. к. з. предвиђа казну тамнице од 5—10 година, то у овом случају не постоји застарелост. Децизији, коју наводи жалитељца, у овом случају нема места, јер се она односи на корекционализацију, којом се злочин претвара у преступ. Према овоме нема повреде материјалног закона, коју жалитељица истиче у својој ревизији.

*

§ 167. т. 1. и 2. 74. кр. з. § 282 од. 1. ст. 1. § 325. од. 3. ст. 1. и § 324. од. 3. ст. 2. с. кр. п.

(Бр. Кре 331-55-1931.—21-X-1931.)

Касациони суд ревизије одбацује. Уједно отклања из диспозитивног дела првостепене пресуде позивање на § 282. с. кр. п.

Разлози: Државни тужилац је напао пресуду првостепеног суда због повреде формалног закона означене у § 336. т. 5.

с. кр. п. зато што му је првостепени суд одбио предлог да се поново преслуша сведок Б. В. на околност да је оптужени упознао оштећенога четири дана пре него што га је убио и да је сазнао, да је оштећени марвени трговац и да увек има новаца при себи.

Ова је ревизија без темеља, јер је предложени сведок претходно преслушан на горње околности, па је тиме све то расветљено.

Даље је државни тужилац поднео ревизију због повреде формалног закона означене у § 336. т. 6. с. кр. п. зато, што је првостепени суд, и ако је доказано да је дело почињено после зрелог размишљања и на зверски начин, ипак дело оптуженога подвео само под § 167. т. 4. кр. з. а не и под 1. и т. 2. истог §.

И ова је ревизија неоснована.

Истина, оптужени је пре убиства оштећенога набавио гвоздену шипку и сакрио је; из које околности оптужба изводи закључак, да је оптужени унапред смислио како ће убити своју жртву. — Ова али једина околност није довољна за установљење премедитације и то из ових разлога:

Гвоздена шипка, којом је оптужени убиство извршио, није таково средство, којим се у редовним приликама усмрћује човек већ указује на то, да је онај, који ју је набавио, имао намеру да је употреби у циљу да некоме тело повреди. Ако ју је пак неко употребио — као у овом случају оптужени — тако да јаким и многобројним ударцима по глави изазове смрт оштећенога, то указује на изнимну намеру, која мора бити поткрепљена и другим податцима, па да би се могла премедитација установити. Сама дакле околност да је оптужени набавио гвоздену шипку није довољна да се из ње може с правом и на сигуран начин закључити, да је оптужени претходно био створио себи чврсту одлуку да оштећеног усмрти.

Што се тиче ревизије у оном делу, у којем државни тужилац напада пресуду првостепеног суда због повреде материјалног закона из § 337. т. 2. с. кр. п. зато што дело оптуженога није квалификовано и по § 167. т. 2. кр. з. наиме да је оптужени дело почињено на свиреп начин, ова је ревизија без основе зато, јер три ударца са гвозденом шипком по глави још не доказују свирепост усмрћавања. Свирепост наиме значи убиство извршено у бестијалним или тешким мукама. Оптужени је задао својој жртви три ударца једно за другим

и то у намери да што пре сврши са њоме, при чему се оштећени није ни мучио, јер је већ после првог ударца пао оне-свешћен.

Најзад је државни тужилац предао ревизију због повреде материалног закона, означене у § 337. т. 3 с. кр. п., јер да је суд својом одлуком о казни прекорачио казнену власт кад није одмерио смртну казну.

Ова ревизија нема основе зато, јер у конкретном случају није примењен § 74. кр. з., те се зато имала применити од две предвиђене казне блажа врста казне а то је у овом случају вечита робија.

Све горње ревизије државног тужиоца одбачене су као очигледно неосноване на основу § 345. т. 2. с. кр. п.

Касациони суд је отклонио позив на § 282. од. 1. с. кр. п. зато, јер § 74. није примењен, те зато окр. суд није могао изрећи смртну казну и није ни требала једногласност свих судија.

Ревизију оптуженога ваљало је одбацити позивом на § 325. од. 3. ст. 1. с. кр. п. зато, јер је оптужени, на главном претресу изјавио, да се са пресудом задовољава. Истина, оптужени је идућег дана пред судом поднео ревизију, држећи да на то има права зато, јер се ревизије није одрекао, а за овај правни лек му је дат рок од три дана.

Суд није уважио овај разлог, јер кад се заинтересована странка пресудом задовољи, то има исто значење и дејство, као да се је одрекао правног лека. Само она странка, која задржи рок, који је законом предвиђен за пријаву правног лека, или која се у опште не изјасни приликом преглашења пресуде, има права да поднесе правни лек после проглашења пресуде. Како се је оптужени — према изложеному — одрекао правног лека — то се касније уложена ревизија није могла узети у разматрање.

Ревизија поднета од стране браниоца имала се одбацити позивом на § 345. т. 1. и § 341. т. 1. с. кр. п. као од лица које није овлаштено да поднесе правни лек, јер бранилац има права да се користи ревизијом у своје име само онда, ако је оптужени малолетан. То тако прописује § 324. од. 3. ст. 2. с. кр. п.

Из Апелационог суда

— Поступак са недовољно таксираним поднесцима —

Министарство правде својим актом од 12 октобра 1931 год. Бр. 117950 доставило је Претседништву Апел. суда распис следеће садржине:

Министарство финансија, оделење пореза актом од 25 септембра 1931 год. Бр. 45202 доставило је Министарству правде следеће:

Постављено је следеће питање:

„Кад један поднесак приспе преко поште без или са недовољно плаћеном таксом, да ли је суд дужан пошљаоца списа претходно позвати писмено, да у року од 8 дана плати редовну или недовољну таксу, у смислу тач. 2. §-а 38. зак. о такс. па ако по томе позиву не би поступио, има се у смислу тач. 3. § 38 послати достава надлежној пореској управи, или је суд дужан одмах без претходног позива на плаћање таксе послати доставу пореској управи.“

У смислу § 1 тач. 1 зак. о суд. таксама таксена обавеза за поднеске и прилоге настаје у часу предаје.

У смислу чл. 2 правилника о извршењу зак. о суд. таксама настаје са таксеном обавезом и обавеза плаћања таксе, па се онда има и она положити, у противном примењује се § 38. тар. 3. зак. о суд. таксама, који каже да ће суд неплаћање таксе за поднесак доставити надлежној Пореској управи најдаље за 8 дана од дана, када је настала таксена обавеза у смислу § 2 зак. о судским таксама.

При томе суд није дужан пошљаоца поднеска још претходно позвати писмено да у року од 8 дана плати недовољну таксу, пошто странка већ у моменту шилјању поднеска има дужност и могућност, да сама утврди обзеву и обим таксирања свога поднеска.

Ако се пак уз поднесак пред судом појави и каква исправа, гледе које није или није довољно односно прописно удовољено таксеној обавези, онда треба гледе ове исправе поступити по прописима § 7 зак. о судским таксама и чл. 4 Правилника о извршењу зак. о судским таксама.

— Лепљење и поништење таксе на пуномоћи и на поднеске по з. к. закону —

Министарство правде својим актом од 12 октобра 1931

год. Бр. 117601 доставило је Претседништву Апел. суда распис следеће садржине:

Министарство финансија оделење пореза актом од 23 септембра 1931 год. бр. 51269 доставило је Министарству правде следеће:

Покренута су следећа питања:

„1) Како треба прилепљивати и поништавати таксене марке на пуномоћима, које прилажу правни заступници тужбама: Да ли на начин, који је прописан за прилоге тужбе, или на начин, који је прописан за исправе, издате у приватном саобраћају?

2) Како треба таксирати поднеске за уписе заложног права у јавне књиге обзиром на пропис § 21 став (1) и (2) закона о судским таксама?

Министарство финансија, оделење пореза, на основу § 43 закона о судским таксама као и на основу члана 43 закона о таксама даје по овим питањима следећа објашњења:

Ад 1): Пуномоћија су правне исправе о уговору о мандату, код којих настаје таксена обавеза већ у моменту њиховог издања, а не тек у часу предаје суду у смислу § 2 тач. 1 зак. о судским таксама.

С тога треба таксене марке на пуномоћија налепити и поништити одмах при постанку исправе, и то на начин који је прописан у „Таксеном и пристојбинском правилнику“ од 6 новембра 1923 год. (Службене новине бр. 263 од 15 новембра 1923. — прилог XIV-1923) чл. 42 т. 53 зак. исправе о уговорима у приватном саобраћају.

Овај пропис гласи:

„Сматраће се, да је такса на уговору у приватном саобраћају прописно прилепљена, ако се пре писања уговора а испод самог натписа, излепи прописан износ таксе у таксеним маркама, а поништавање ових марака врши се тиме, што ће се први ред садржине уговора исписати преко прилепљених марака, и то тако да почетак писања почне на чистој хартији и продужи се преко марака.“

Разуме се, ако на предњи начин такса на пуномоћју није плаћена остаје право заинтересованом да у року од 5 дана пуномоћија поднесе власти и таксу плати без икаквих последица, у противном важе одредбе чл. 51 зак. о таксама.

Овом приликом примећује се и то, да на основу 45 став (1) зак. о судским таксама важи у потпуности још напомена уз тарифни број 16 зак. о таксама, која каже:

„Ако је у пуномоћију предвиђена и каква награда, наплаћиваће се још на уговорену суму 1%.“

С тога горе наведени прописи о начину налепљивања и поништавања таксених марака важе и за таксу која се наплаћује од евентуално уговорене награде.

Ад 2): У ставу (§ 1) §-а 21 зак. о судским таксама поткрала се једна штампарска грешка. У реду трећем треба на име да стоји . . . . по т. бр. 42.“ . . . . у место . . . . „по т. бр. 44“ . . . ., што у осталом следи већ и из самог натписа овог параграфа, који гласи: „*поднесци* за упис у јавне књиге.“

Цео параграф 21 зак. о судским таксама односи се дакле само на таксе за поднеске за упис у јавне књиге дакле на тарифни број 44, који говори о уписима.

Због тога је и основица за одмеру таксе за упис заложног права по тарифном броју 44 друга, и то она, која је одређена у напомени III и IV уз тарифни број 44 закона о судским таксама. Услед тога треба приликом одмеравања такса за упис по тар. бр. 44 узимати у обзир поред саме тражбине још и све споредне обавезе, припатке, камате итд. дочим то у смислу другог става § 21 закона о судским таксама није случај приликом одмеривања таксе за поднесак по тар. бр. 42 закона о судским таксама.“

— **Наплата награде и трошка кр. јавних бележника** —

Министарство правде својим актом од 12. октобра 1931. год. под бројем 121222. доставило је Претседништву Апел. суда распис следећи садржине:

„На покренуто питање, да ли пореске управе морају наплаћивати награде и трошкове јавних бележника као судских повереника, Министарство финансија, Одељење пореза, на основу § а 43. Закона о судским таксама, даје следеће објашњење:

Закон о јавним бележницима (нотарима) од 11. септембра 1930. год. (Службене Новине бр. 220-LXXVII од 26. септембра 1930.) каже у § у 235. став (2) следеће:

„Награду и трошкове јавног бележника као судског повереника наплаћује суд од странака по службеној дужности по прописима, који важе за судске пристојбе.“

„Уредба, којом се одређује тарифа о наградама јавних бележника (нотара)“ од 30. новембра 1930. (Службене Новине бр. 299-CIV од 29. децембра 1930.) каже у §-у 39. следеће:

„Ако се исплата награда и трошкова не може устано-

вити из записника или извештаја, оставински суд ће позвати интересоване, да их плате јавном бележнику, под претњом принудног извршења, у року од 15 дана. Ако странке не плате ову награду и трошкове у наведеном року, суд ће исте на платити од странака по службеној дужности по прописима, који важе за судске пристојбе (§. 235. зак. о јавним бележницима).“

Како поменуте награде и трошкови јавних бележника нису тарифирани у зак. о суд. таксама, то се у погледу њиховог наплаћивања не могу примењивати прописи § а 38. зак. о суд. таксама односно прописи чланова 10. и 11. Правилника о извршењу зак. о суд. таксама.“

— Таксирање меница, изданих у иностранству —

Министарство правде својим актом од 22 октобра 1931 год. број 111230 доставило је Претседништву Апел. суда распис следеће садржине:

„Министарство финансија оделење пореза актом од 7 септембра 1931 год. Бр. 19558 доставило је Министарству правде следеће:

„Народна банка Краљевине Југославије под бр. 348 6 31 доставила је писмо следеће садржине:

Примећује се да судови и финансијске власти не примењују једнообразно тарифни број 31 Закона о таксама, са односним напоменама које имају карактер законских прописа, у погледу таксирања меница издатих у иностранству, које се накнадно унесу у Југославију.

Из логичне интерпретације тарифног броја 31 Закона о таксама са првом и другом напоменом произилази да меница која је издата на страни:

а) подлежи плаћању пуне меничне таксе, по скали из тар. бр. 31 Закона о таксама, ако се на њој означено место плаћања налази у Југославији; а исто тако и ако је она платива у иностранству, али се накнадно на њој испише да је платива у месту које се налази у Југославији;

б) не подлежи плаћању пуне меничне таксе, него такси од пет динара из прве напомене уз тарифни број 31 без обзира на менични износ, ако је платива на страни, па се унесе у Југославију ради пуштања у саобраћај, или ради наплате без интервенције државних власти.

Према томе, ако меница подлежи плаћању таксе од пет динара она не подлежи плаћању пуне меничне таксе, а ако

подлежи плаћању пуне меничне таксе, не подлежи поред тога још и плаћању таксе од пет динара из прве напомене уз т. бр. 31.

Међутим, дешава се понекад да власти, када таксирају меницу пуном таксом по скали из т. бр. 31 а према меничној суми, наплате поред тога још и пет динара на основу прве напомене уз т. бр. 31.

Овај поступак сматрамо да није у сагласности са поменутиим законским одредбама а сама околност да овако не поступају све, него само неке власти и не увек него само по некада ствара забуну у пословима новчаних завода око наплате меница које им шаљу из иностранства услед тога страни комитенти наших новчаних завода не могу никад у напред поуздано знати колика такса код нас има да се плати по меници коју шаљу за наплату.

— Такса за оверене изводе —

Министарство правде својим актом од 12 октобра 1931 год. Бр. 117948 доставило је Претседништву Апел. суда распис следеће садржине:

Министарство финансија, одељење пореза, својим актом од 21 септембра 1931 год. Бр. 46653, доставило је следеће:

Покренуто је питање, коју таксу треба платити за изводе из земљишних и других јавних књига, које воде судске власти, ако је те изводе сачинила сама странка: Да ли ону по тар. Бр. 46 или ону по тар. бр. 29 закона о судским таксама.

Министарство финансија, одељење пореза, на основу § 43. закона о судским таксама даје по овом предмету следеће објашњење:

За изводе из земљишних и других јавних књига, које воде судске власти, кад се издају на захтев странке, а које је сачинила сама странка и предложила их пак на оверење суду, плаћа се такса из тар. бр. 46. закона о судским таксама.

Као што је већ под овдашњим бројем 9.923, III од 20 марта 1931 (Финансијски зборник страна 318, 1931) објашњено, имају изводи из јавних књига, које воде судске власти, карактер нарочитих уверења (сведоцаба).

Стога је предметом ових извода вредност доказивања, која је у овим изводима инкорпорисана, услед чега је без утицаја на таксену дужност одговор на питање: Ко је физички писао ове изводе. Да ли судска власт или странка сама.

Из Адвокатске Коморе

Пријем адвоката код административних власти

Адвокатска комора у Новом Саду је под бр. 2054/1931. упутили Господину Милану Николићу, Бану Дунавске Бановине ову представку :

Адвокатура је у смислу §-а 1. Закона о адвокатима од 17. III. 1929 године, занимање јавног поретка, којој је циљ, да адвокат својим стручним знањем помаже савесно и поштено појединцима правним саветима, да заступа странке и да уопште у примени закона пред судовима, другим државним и самоуправним властима и јавно-правним телима помаже да се донесе правилна и правична одлука.

У смислу §-а 20 Закона о адвокатима, адвокат је овлаштен давати правне савете у свима правним стварима и заступати пред свима судовима, другим државним и самоуправним властима и јавно-правним телима.

Према томе, адвокат је признат као законом овлаштени сарадник и помагач државних органа, да се дође до правилне и правичне одлуке и управне и друге власти би биле дужне да адвокате потпомажу у њиховом раду. Али у место тога, управне власти показале су неприступачно држање према адвокатима, а често у толикој мери, да се адвокатима онемогућује сваки рад код тих власти.

Неки шефови полицијских власти се позивају на манифест Госп. Претседника владе и забрањују да се примају посредници. Против овога нема ништа ни ова Адвокатска Комора, јер се и она против њих бори. Али ти претставници власти погрешно сматрају и адвокате за посреднике, забрањују своје особљу да адвокате као и осталу публику примају без позива, захтевају да се адвокат претходно обрати шефу надлештва или одељења за дозволу, па тек после добијене дозволе да иде до референта код кога се предмет налази, или у архиву. У неким надлештвима адвокати се примају само у одређеним данима, два до три пута недељно. Често пута се дешава да адвокат, пошто је чекао на ред заједно са осталом публиком, уопште не буде примљен, јер публике има увек доста, а примање траје само један сат.

Све су ово појаве, које озбиљно угрожавају битне услове чак и саме егзистенције и углед адвокатског реда и доказују, да се закон о адвокатима правилно не примењује.

Код Кр. банске управе Дунавске бановине адвокати се примају заједно са осталом публиком само три пута недељно од 11—12 часова. Према томе адвокат, ако на дан примања нема код суда расправа, може ући у Кр. Банску управу и са осталом публиком чекати на ред док не добије од Г. Начелника управног одељења дозволу, да неку ствар извиди. Ако адвокат успе, да истога дана добије дозволу да ствар код Бановине извиди, у већини случајева нема времена да предмет због којег долази, стварно и испита, јер је тада час примања већ истекао и не остаје му ништа друго, него да то исто покуша наредног дана примања. Адвокати који са стране долазе и не знају за дане примања, или који долазе у суд на расправе, нису у могућности, да истом приликом своје ствари код Бановине обаве.

Одбор Адвокатске коморе више пута се обраћао на Кр. Банску управу Дунавске бановине ради уређења питања о пријему адвоката, али иако је добијао обећања за повољно решење овога питања, ипак ово питање још до данас није решено.

С обзиром, да се адвокат по својој професији у смислу закона о адвокатима бави и оним предметима чије решавање спада у делокруг административних власти, с обзиром да у многим случајевима животни и битни материјални интереси појединих странака зависе од тога, да ли ће њихов предмет бити брзо и на време решен, с обзиром да је поднашање правних лекова везано за одређено време, — у општем интересу требало би дозволити адвокатима слободан приступ код административних власти.

Међутим, ако би административне власти у послу ометао приступ адвоката ма у које време службених часова, Адвокатска Комора се обраћа молбом Госп. Бану Кр. Банске управе Дунавске бановине, да изволи дозволити како код Кр. Банске управе, тако и код других административних власти свакодневни приступ адвоката у одређено време и упутити управне органе да су дужни странкама давати потребне извештаје и дозволити увиђај у списе. —

Ову представку су изасланици Коморе Г. Бану лично предали и том приликом од Госп. Бана добили обећање да ће представку уважити, али Комора ни на поновну молбу, на ову представку до данас није службено примила никакву одлуку. —

Око пуномоћи адвокатских приправника

Адвокатска Комора у Новом Саду је у вези са захтевом неких судова, да адвокатски приправник, када приступа на расправе у име свога шефа као опуномоћеника странке, мора платити поново таксу из тар. бр. 16. сл. б. и за себе — упутила Госп. Божи Максимовићу, Министру Правде, следећу претставку :

Судови на територији Апелационог Суда у Новом Саду траже од адвокатских приправника писмену и таксирану пуномоћ од њихових шефова, да их могу заступати на судским претресима.

Становиште ове Коморе је, да је неправилан поменути поступак судова, када од адвокатских приправника траже писмену пуномоћ и када траже да писмена пуномоћ издата од шефа, има бити таксирана.

Адвокатско-приправничка пракса је прописана законом о адвокатима, а предвиђена у свим поступцима судским и административним, као вежба за оспособљење будућег адвоката и према томе адвокатски приправник приступа суду у циљу вежбе а не као пуномоћник странке у оном смислу, за које пуномоћије предвиђа наплату таксе Тар. Бр. 16. сл. б. У заступању странке опуномоћен је у тим случајевима сам адвокат (шеф) и за ово заступање се такса на пуномоћ наплаћује.

Адвокатски приправник према своме шефу налази се у службеничком одношају. Адвокатски приправник је опорезован службеничким порезом.

За доказ службеничког односа адвокатског приправника према своме шефу служи одлука, односно легитимација надлежне Адвокатске Коморе.

Према томе молимо, да изволиле издати потребна упутства судовима на територији Апелационог Суда у Новом Саду, да од адвокатских приправника, који на судским претресима заступају своје шефове, а који су (шефови) легитимисани

пуномоћијем странке, — не траже посебну пуномоћ, ако адвокатски приправници докажу одлуком или легитимацијом надлежне Адвокатске Коморе, да се налазе на адвокатско-приправничкој вежби код адвоката, који заступа заинтересовану странку на судском претресу.

*

У овој ствари је Адвокатска Комора већ раније у своме меморандуму, упућеном гг. министрима финансија и правде, тражила сагласно са горњим становиштем, решење овог питања заједно са питањем таксе на супституционе пуномоћи адвоката, али је ово питање и даље остало нерешено.

Адвокатска тарифа

Свима члановима ове Коморе је познато, колико је борбе имала да издржи Управа Коморе, док није дошло до адвокатске тарифе из децембра месеца 1928. године. Познато је и то, да ова тарифа не одговара данашњим тешким приликама и да је по адвокате најгора тарифа у целој нашој Краљевини и у иностранству.

Ма да је адвокатска тарифа на подручју ове Коморе најнижа, ипак се налази судија који ни ову ниску тарифу у пракси не примењују, него испод тарифе обређују адвокатске трошкове.

У смислу § а 28. закона о адвокатима Министар Празде по саслушању Адвокатских Комора и Апелационих судова има правилником да установи адвокатску тарифу за послове адвоката у судском поступку. Адвокатска Комора у Новом Саду је на скупштини од 26 октобра 1930. год донела нацрт адвокатске тарифе, који је затим поднесен Министарству Правде на одобрење, односно да Министарство у смислу овога нацрта изда правилник о адвокатским наградама. Министарство Правде је нацрт тарифе ове Коморе послало Апелационом Суду на мишљење и предлог, а када је мишљење Апелационог суда приспело, онда је нацрт тарифе био враћен Адвокатској Комори да га преудеси према примедбама Апелационог суда. Адвокатска Комора је и овоме позиву Министарства Правде одмах удовољила, али је Министарство поново вратило натраг да Адвокатска Комора онај део нацрта, који се односи на награде у кривичним парницама, саобрази новом кривичном поступку. Када је Адвокатска Комора и овом позиву Министарства Правде

удовољила и нацрт тарифе вратила, на надлежном месту је претседништву Адвокатске Коморе обећано, да ће адвокатска тарифа за подручје Апелационог Суда у Новом Саду у најкраћем времену бити издата.

Одбор Адвокатске Коморе очекујући од Министарства Правде издавање обавезне адвокатске тарифе, примио је међувремено извештај из Сомбора, да је тамошња судски колегиум закључио, да и данашњу мизерну адвокатску тарифу снизи са 40%.

С обзиром, да се адвокатски ред налази у много неповољнијим околностима него пре, већ услед тога, што су супстрати судских спорова услед пада цена покретнинама и непокретнинама много нижи, Одбор Адвокатске Коморе сматрајући поступак судског колегиума у Сомбору за неоправдан и неправедан, пријавио је овај случај г. претседнику Апелационог суда у Новом Саду и од њега затражио, да овај случај повољно реши за адвокатски ред.

Пензиони фонд Адвокатске Коморе у Новом Саду

Адвокатска Комора у Н. Саду броји укупно 540 чланова. Укупан број чланова Пензионог Фонда је 507.

Од укупног броја чланова Адв. Коморе нису чланови Пензионог Фонда: а) 27 чланова старих преко 60 година, који се нису пријавили у чланство и б) 6 пензионера, којима је зајемчена пензија у висини најмање дин. 3000.

По класама осигурања, чланови Пензионог Фонда су разврстани овако: у I класи има 59 чланова; у II класи 24 члана; у III класи 43; у IV класи 28 чланова; у V класи 19 и у VI класи 343, што укупно износи 507.

Укупан месечни приход Пензионог Фонда износи дин 121.340, а годишњи Дин. 1.456.080.

И поред врло оштрих опомена, које су послате у јануару и фебруару месецу о. г. члановима који су у заостатку са приносима, још увек има 86 чланова Пензионог Фонда, скоро једна петина, који до данас уопште ништа нису уплатили у Фонд. Од ових неплатиша петорица су у I класи тројица у II, четворица у III, један у IV и седамдесет и три у VI класи. Поред тога има око 70 чланова, коју су у заостатку више од тромесечног доприноса.

Заостатак месечних уплата и чланарине у Пензиони Фонд у прошлој 1931 год. износи укупно 161.765 дин. Од овог заостатка на чланове VI класе осигурања спада дин. 97.050. док на све остале класе дин. 64.715.

Заостатак у јануару месецу о. г. износи дин. 55.325.

Заостатак у фебруару месецу о. г. износи дин. 60.265

Заостатак у марту месецу о. г. износи дин. 72.550.

Од ове своте претежни део пада такођер на чланове IV класе осигурања.

Према томе укупан заостатак до 1 априла износи дин. 349.905.—.

Свима члановима Пензионог Фонда, — који било уопште не плаћају своје месечне доприносе, било плаћају, али неуредно, — стављено је до знања решење Управног Одбора од 4 јануара о. г. бр. 2 1932, према којем се потраживања од чланова Фонда, који су у заостатку више од тромесечног доприноса имају угонити судским путем, и да се поред тога против дотичних има покренути и дисциплински поступак како је то предвиђено у прописима Правилника Пензионог Фонда

Поводом ове опомене је током јануара и почетком фебруара месеца о. г. утекла у благајну Фонда знатна свота.

У фебруару месецу о. г. поново и последњи пут слате су опомене члановима дужницима, успех је био незнатан. После овога је решено, да се заостатак Пензионог Фонда угони овршним путем. На основу ове одлуке издат је налог фискалу, да заостала потраживања угони.

Пензиони Фонд данас расположе:

1) у готовом новцу	дин.	45.760·45
2) код Поштанске Штедионице у Београду „		56.032·34
3) улог код Држ. Хипот. банке у Н. Саду „		200.000·—
4) улог код Градске Штедионице у Н. Саду „		250.000·—
5) улог код Српске Банке у Н. Саду „		50.000·—
6) у обвезницама Блер-Селигмановог зајма (куповна цена)	„	107.796·50
7) у обвезницама Блер-Селигмановог зајма (куповна цена)	„	70.680·—
8) камата на уложених 200.000 дин. до 31 XII. 1931 год.	„	3.012·50

Укупно Динара 783.341·97

Пензиони Фонд је за сада обавезан једино према удовој умрлога Др. Керпел Сигмунда, адвоката у Вршцу, којој сваког последњег дана у месецу шаље за наредни месец удовичку ренту од дин. 1500.— Поред тога Пензиони Фонд ће плаћати и удовичку ренту удовој Др. Маширевић Михајла, бившег адвоката у Сомбору, који је недавно умро, а који је убележен у VI класу осигурања фонда; према томе удова ће уживати месечну ренту од 450.— дин.

КЊИЖЕВНОСТ

Др. Винко Жганец и Пешар Жорж: „Тумачење Кривичног закона.“ — Наш је садањи кривични закон изашао без коментара, те је зато потреба била да се прокоментарише. Ова је потреба утолико већа била, што садањи наш кр. з. у многоме одудара од казних закона, који су пре њега били на снази по разним подручјима наше Државе и што је наш нови кр. з. дело модерне кривичне науке, са којом ваља да се упознамо. Да споменемо само једну новину: „Мере безбедности.“ У овом погледу се у последње доба највише писало и препирало; ово је питање доминирало на међународном конгресу за кривично право, који је одржан у Брислу, и на коме је на крају крајева прихваћен онај исти принцип, који је усвојен и у нашем кр. закону, т. ј. да се упоредо са казнама употребљавају. Позитивисте траже потпуно укидање казна и место њих увођење само мера безбедности; сукоб између њих и класичне школе је избио на конгресу у Брислу у потпуности, и битка је свршена компромисним решењем, т. ј. да се поред казна уведу и мере безбедности.

Писци: Др. Жганец и Жорж по систему — који је био од криминалиста овде у Војводини прихваћен — дали су објашњења уз општи део садањег кр. закона тако, да је ова књига у првом реду од важности за војвођанске правнике. Но у њој се на компаративан начин излажу теорије, које су прихваћене у савременој криминалистици тако, да је она од вредности уопште за правнике.

Ми данас имамо коментаре чак и од чланова комисије, који су радили на садањем кр. закону, но и поред тога се ова књига треба прочитати. Писци излажу у њој своја мишљења и критику у погледу законских чл. која су од нарочите важности онде где закон оставља, било суду на слободну оцену како ће закон применити, било да оставља садањој науци како да се реше извесни правни појмови, било где закон егземплифкативно обележава правна питања. И „мера безбедности“ су се писци дотакли, додуше укратко, али су јасно и тачно изложили смисао њихов.

И ако је у књизи разрађен само општи део садањег кр. з., она обухваћа 231 стране, што указује са једне стране на велики труд, а са друге стране на подробну разраду.

Власник: Адвокатска Комора у Новом Саду. — Лист уређује Уређивачки Одбор. Уредник: **др. Коста Мајински**, адвокат, секретар Адв. Коморе, Нови Сад, Његошева бр. 10.